

สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552

สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

สารนิพนธ์
ของ
อิสริย์ เนียมเกาะเพชร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

บทคัดย่อ
ของ
อิสริย์ เนียมเกาะเพชร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552

อิสริย์ เนียมเกาะเพชร. (2552). สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน ในปีการศึกษา 2551 จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และปัญหาการดำเนินงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ในส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ครูผู้สอนประสบการณ์แตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานโดยรวมแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูผู้สอนมีปัญหาด้านการประเมินคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

THE STATES AND PROBLEMS OF EDUCATIONAL STANDARD IN
LEARNING COMMUNITY DEVELOPMENT OF SCHOOLS UNDER THE
OFFICE OF NAKHON PATHOM EDUCATION SERVICE AREA 1

AN ABSTRACT
BY
ISSAREE NEAMKOHPETCH

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2009

Issaree Neamkohpetch. (2009). *The States and Problems of Educational Standard in Learning Community Development of Schools under the Office of Nakhon Pathom Education Service Area 1*. Master Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School. Srinakharinwirot University. Advisor: Dr. Jaruwan Ployduangrat.

The purposes of this research were to study and compare the states and problems of educational standard in learning community development of schools under the Office of Nakhon Pathom Education Service Area 1 on three aspects as Quality Development, Quality Audit and Intervention, and Quality Assessment, according to working experience, and school size. The study group compromised 150 teachers during the 2551 academic year. The research tool utilized questionnaire consisting of 45 questions graded into 5 levels, its reliability coefficient was 0.97. Then data analyzed by percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance.

The results revealed that :

1. The states and problems of educational standard in learning community development of schools under the Office of Nakhon Pathom Education Service Area 1 on three aspects as Quality Development, Quality Audit and Intervention, and Quality Assessment. The states of educational standard in learning community development were considered to be high level as whole and in each aspect. The problems of educational standard in learning community development was at a low level as whole and in each aspect.
2. There was no difference on states but the problems with different working experiences was of significant at the .05 level as whole and in Quality Assessment. There was no significant difference among states and problems, according to school size of educational standard in learning community development of schools under the Office of Nakhon Pathom Education Service Area 1 on three aspects as Quality Development, Quality Audit and Intervention, and Quality Assessment.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้าน
การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
ของ อีสริย์ เนียมเกาะเพชร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

ประธาน

.....
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา)

กรรมการสอบสารนิพนธ์

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....
(รองศาสตราจารย์ งามนัย นัยพัฒน์)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2552

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ให้การช่วยเหลือและได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา และอาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ ที่ได้กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อยทุกประการ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ ดร.บัญญัติ จันทร์ดา นางสาวนที เล้าอรุณ นายสมศักดิ์ วงษ์จำปา และนางสาววิไล คชศิลา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย และรวมทั้งให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ นายบุญจันทร์ สีสันต์ ที่ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม ที่อำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล และคณะครูที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างดียิ่ง

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาคุณบิดามารดา และอาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสร้างสรรค์การศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

อิสริย์ เนียมเกาะเพชร

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	4
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1.....	11
การดำเนินการประกันคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1...	13
การประกันคุณภาพการศึกษา.....	16
ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา.....	16
ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา.....	18
ระบบประกันคุณภาพการศึกษา.....	20
การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา.....	24
การพัฒนาคุณภาพ.....	24
การตรวจสอบคุณภาพ.....	26
การประเมินคุณภาพ.....	28
มาตรฐานการศึกษา.....	31
ที่มาและกรอบแนวคิดมาตรฐานการศึกษา.....	33
ความสำคัญของการมีมาตรฐานการศึกษา.....	34
แนวคิดการกำหนดมาตรฐานการศึกษา.....	35
มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้.....	37
มาตรฐานกับการประกันคุณภาพ.....	39
การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
งานวิจัยในประเทศ.....	55
งานวิจัยต่างประเทศ.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	62
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ.....	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การจัดกระทำและข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	88
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	88
สมมติฐานของการวิจัย.....	88
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	89
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	89
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
สรุปผล.....	90
อภิปรายผล.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	110
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	124

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 รูปแบบโชนคุณภาพ.....	11
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	63
3 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดโรงเรียน.....	67
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน.....	68
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน และรายชื่อในด้านการพัฒนาคุณภาพ.....	69
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน และรายชื่อในด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ.....	71
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน และรายชื่อในด้านการประเมินคุณภาพ.....	73
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน.....	75
9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน และรายชื่อในด้านการพัฒนาคุณภาพ.....	76
10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน และรายชื่อในด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ.....	78
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน และรายชื่อในด้านการประเมินคุณภาพ.....	80
12 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสิทธิภาพ.....	82

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภท.....	83
14 ผลการแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาด โรงเรียน.....	84
15 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	85
16 ผลการแสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐาน การศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน.....	86
17 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	87

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	9
2 โครงสร้างกลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา.....	14
3 ความสัมพันธ์ของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา.....	30
4 กรอบแนวคิดในการพัฒนา.....	36
5 ระบบการประกันคุณภาพ.....	39
6 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิด ตามหลักการบริหาร.....	41
7 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน.....	43
8 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแผนต่างๆ ที่สถานศึกษาควรจัดทำ.....	45
9 ขั้นตอนการวางแผน.....	46
10 กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผลภายใน.....	50

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาศักยภาพคน เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด และคุณธรรมของบุคคล รวมถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรม และการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม หรือชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการตอบสนองความต้องการให้คนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองไปสู่การพัฒนาชุมชนและพัฒนาประเทศในที่สุด (รุ่ง แก้วแดง. 2541: 168) และความเป็นชุมชนก็เป็นเงื่อนไขหลักของการเรียนรู้ ดังที่พระเดชพระคุณท่านพระธรรมปิฎกท่านกล่าวไว้ว่า “แกนกลางของความเป็นชุมชนก็คือการศึกษา” การที่มนุษย์เราสร้างชุมชนขึ้นมาก็เพื่อจะได้เป็นสภาพที่เอื้อต่อการศึกษาเรียนรู้ ถ้าไม่มีความเป็นชุมชน การเรียนรู้อาจจะเกิดขึ้นได้บ้าง แต่เงื่อนไขที่จะเอื้อให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ก็จะขาดหายไป การเรียนรู้ที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงจำเป็นต้องมีชุมชน ดังนั้น “ชุมชนที่ดีจึงเป็นชุมชนแห่งการศึกษา” (อุทัย ดุลยเกษม. 2544: 133-137)

การศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคนในชุมชนทุกคน และถือว่าชุมชนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษา การจัดการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงชุมชนท้องถิ่น สนองความต้องการของคนในท้องถิ่น บุคคลที่อยู่ในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา (ทัศนาศ แสงศักดิ์. 2547: 12-13) เพราะการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองได้อย่างเต็มที่ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2544: ออนไลน์) ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการกำหนดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยเกี่ยวกับการศึกษา ให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และดำเนินการต่อเนื่องในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 (3) และ (4) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และการส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียม ซึ่งเป็นแนวทางในการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 47 และ 48 ว่าให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน ระบบการประกันคุณภาพภายนอก ให้มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 39-40) และในปัจจุบันนี้ได้มีการดำเนินการตามนโยบาย

ของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2550-2551 ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน และนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 คือ กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาพัฒนาความร่วมมือขององค์กร คณะบุคคลให้สามารถกำกับ สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ทุกสถานศึกษาปรับและพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนครู สมาคม และองค์กรนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550: 2-16) ดังนั้น สถานศึกษาทุกแห่ง จะต้องดำเนินการให้บรรลุตามเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นแก่พ่อแม่ และประชาชน ว่าลูกหลานจะได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

การประกันคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกเชื่อมโยงกันด้วยมาตรฐานการศึกษาเป็นหลัก ซึ่งมาตรฐานการศึกษาเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และเป็นเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และด้วยอาศัยความในมาตรา 48 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ในการให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หลังจากที่ได้มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีวิธีปฏิบัติที่หลากหลายในการจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีทิศทางไปสู่เป้าหมายเดียวกัน และทำให้สถานศึกษามีคุณภาพใกล้เคียงกัน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้น (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ 2548) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 9-14) ได้จัดแบ่งมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในการแสดงความเชื่อมโยงในแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ เพื่อบรรลุการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) แต่จากการสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2550) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ที่รับการประเมินที่ผ่านมา มีจำนวนทั้งสิ้น 72 โรงเรียน จากทั้งสิ้น 141 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานระดับการศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่ไม่ได้รับรองมาตรฐานที่ 14 และโรงเรียนที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 14 รองลงมาจากมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน และสถานศึกษาที่ยังไม่ได้รับการประเมินอีก 69 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. 2551ก: 17-18) จึงมีความสนใจจะ

ศึกษาในการดำเนินงานด้านที่ 4 ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สองต่อไป

การดำเนินการจัดการศึกษาในปัจจุบันยังไม่เป็นระบบครบวงจร ทั้งในด้านการควบคุมคุณภาพ ด้านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา จึงยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นหรือประกันได้เต็มที่แก่สาธารณชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่าการดำเนินการดังกล่าวให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ในการประกันคุณภาพการศึกษาจะช่วยเป็นหลักประกันให้ผู้เรียน และสังคมมีความมั่นใจว่าจะได้รับการบริการจากสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด และเป็นการช่วยให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในการประกันคุณภาพภายในเป็นกระบวนการบริหารที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และวิธีการ การลงมือทำตามแผน ประเมิน และปรับปรุงแก้ไข พัฒนาคุณภาพและจัดทำรายการการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี (สุรพล ผื่นศิริ, 2551: ออนไลน์) ซึ่งเป็นไปตามความสัมพันธ์ของกระบวนการดำเนินงานกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ กับกระบวนการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องตามระบบวงจร PDCA โดยการพัฒนาคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมวางแผน และดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนการติดตามตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษา หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา และการประเมินคุณภาพเพื่อให้เกิดการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549: 4-6)

ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 3 ขั้นตอน คือ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ เพื่อให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานการบริหารจัดการ และเป็นกรอบในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สอง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ โดยจำแนกตามประเภทโรงเรียน และขนาดโรงเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการศึกษาครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าในครั้งนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์ และผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการปรับปรุงวิธีดำเนินงานระบบการบริหารจัดการ และเป็นกรอบในการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สอง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน คือ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ โดยศึกษาว่า ครูผู้สอนมีการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้แต่ละด้านอยู่ในระดับใด พร้อมทั้งเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงาน จำแนกตามประเภทโรงเรียน และขนาดโรงเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 43 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 150 คน ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 86 คน ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 41 คน และครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 23 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ สถานภาพของครูผู้สอน ดังนี้

1.1 ประสบการณ์

1.1.1 ต่ำกว่า 20 ปี

1.1.2 21 ปีขึ้นไป

1.2 ขนาดโรงเรียน

1.2.1 ขนาดเล็ก

1.2.2 ขนาดกลาง

1.2.3 ขนาดใหญ่

2. ตัวแปรตาม (Independent Variables) ได้แก่ สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ ได้แก่

1. การพัฒนาคุณภาพ

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพ

3. การประเมินคุณภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสรุปเป็นนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงาน หมายถึง สภาพการณ์ที่เป็นจริงของโรงเรียนในการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยพิจารณาจากระดับของการปฏิบัติ

2. ปัญหาการดำเนินงาน หมายถึง เหตุขัดข้องหรืออุปสรรคที่เกิดจากการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยพิจารณาจากระดับของปัญหา

3. การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบโดยมีการวางแผนซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจว่าผลผลิตของโรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และตรงตามความต้องการของผู้รับบริการ ซึ่งมีการกำหนดการดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน และจะทำให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 การพัฒนาคุณภาพ หมายถึง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มีกิจกรรม/โครงการ/งาน โดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนางานร่วมกันอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมีระบบกลไกการปฏิบัติงานตามแผน และการติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในด้านการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และในด้านการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

3.2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน กำกับติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในด้านการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น และในด้านการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

3.3 การประเมินคุณภาพ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาในการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินภายนอกเพื่อรับรองการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน และเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศต่อไป ในด้านการสนับสนุน และใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และในด้านการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

5. การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

6. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ทำการสอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 1 ปีการศึกษา 2551

7. ประสบการณ์ หมายถึง ช่วงระยะเวลาในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ ต่ำกว่า 20 ปี และ 21 ปีขึ้นไป

8. ขนาดโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนตามเกณฑ์การแบ่งขนาดตามจำนวนนักเรียนของกรมวิชาการ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

8.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 120 คนลงมา

8.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 121-300 คน

8.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีนักเรียน 301 คน ขึ้นไป

9. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในปีการศึกษา 2551

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยหลักการ แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวทางการจัดการศึกษาที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และขณะเดียวกันชุมชนก็มีส่วนรับ และส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ในการจัดการศึกษา อันจะส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และจากการทดสอบ

พฤติกรรมผู้นำของโรงเรียนลูเซิร์น ที่มีผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ ของ Lisa H. Meyers (2008: บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ เป็นวัฒนธรรมที่ครูต้องทำงานร่วมกัน ภาวะผู้นำในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจะสร้างและคงวัฒนธรรม แนวทางการดำเนินงานและอิทธิพล ในพฤติกรรมของครูที่ไม่ยอมรับการทำงานร่วมกับชุมชน และอีกประการหนึ่งคือ ขนาดโรงเรียน ประสิทธิภาพการทำงาน การเข้าร่วมการทำงานชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพจะมีผลต่อการพัฒนา ชุมชนแห่งการเรียนรู้มืออาชีพ โดยเปรียบเทียบการประเมินผู้บริหารในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้อง ตระหนักถึงชุมชนในฐานะที่เป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งที่จะให้สมาชิกในชุมชนเข้ามาเรียนรู้และแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นสู่การปฏิบัติและสร้างนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ (Virginia L. Keil. 2003: 38-42) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 3) ได้จัดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 4 คือ ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา และประเมินตนเอง รายงานสู่สาธารณชน เพื่อให้สอดคล้องกับการรองรับการประเมินภายนอก สถานศึกษารอบสอง ในมาตรฐานที่ 14 (พ.ศ.2549-2553) ซึ่งในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาจะเป็นกลไกของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาจะต้องประกอบด้วย กระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ การพัฒนาคุณภาพ การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549: 4-6) และสอดคล้องกับสรุปผล ผันศิริ (2551: ออนไลน์) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษายังไม่เป็นระบบและต่อเนื่อง และไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นหรือประกันได้อย่างเต็มที่แก่ สาธารณชน ซึ่งระบบการประกันคุณภาพ 3 ขั้นตอนดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับหลักการบริหารวงจร คุณภาพ (PDCA) ในการดำเนินประกันคุณภาพของสถานศึกษาในการวางแผน การปฏิบัติ การ ตรวจสอบ และการประเมินผล (รัชนิวรรณ ผลิเจริญผล. 2551: สัมภาษณ์)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 51) ได้กล่าวว่า ครูมีบทบาทร่วมกับ ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงานประกันคุณภาพทุกขั้นตอนที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและจุดมุ่งหมาย หลักการ หรือมาตรฐานการศึกษา จาก การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานภาพด้านประสิทธิภาพ และขนาดโรงเรียนมี ผลต่อการปฏิบัติงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประสิทธิภาพ

ประสิทธิภาพในการบริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะประสิทธิภาพจะเพิ่มความสุขรอบคอบ ในการตัดสินใจ บุคลากรในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากมีความรอบรู้ในงานมากช่วยให้เข้าใจ ปัญหา และสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ คำว่า “ประสิทธิภาพ” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525-2539 (2539: 510) หมายถึง ความชัดเจนที่เกิดจากการกระทำ หรือได้พบเห็น

ชวลิต ศรีพวงผกาพันธุ์ (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พินิจ รัตนสุขจิตต์ (2544: 92) ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เขตการศึกษา 12 พบว่า นักวิชาการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันจะมีศักยภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

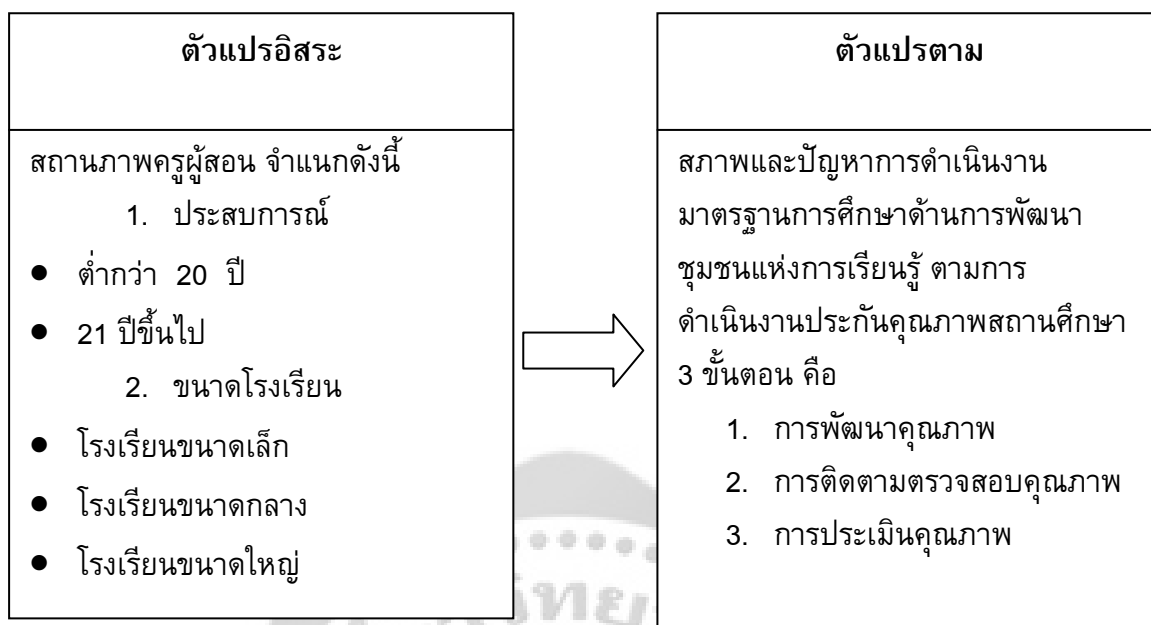
ปัญญา ปรารค์ทอง (2545: 120) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพผู้บริหาร ด้านวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ประทุมทิพย์ ศรีเมือง (2546: 99) ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขนาดโรงเรียน

ดวงดาว ทองผ่อง (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียนครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเตือนใจ สิงห์คำ (2546: บทคัดย่อ) พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน และเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน โดยกำหนดตัวแปรตามจากการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา 3 ขั้นตอน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ และกำหนดตัวแปรอิสระจากสถานภาพครูผู้สอน ได้แก่ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ครูผู้สอนประสบการณ์ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน
2. ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ครูผู้สอนประสบการณ์ต่างกัน มีระดับปัญหาแตกต่างกัน
3. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน
4. ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐาน การศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งได้ศึกษาแนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
2. การดำเนินการประกันคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
3. การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.1 ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.2 ประโยชน์การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.3 ระบบประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.4 การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
 - 3.4.1 การพัฒนาคุณภาพ
 - 3.4.2 การติดตามตรวจสอบคุณภาพ
 - 3.4.3 การประเมินคุณภาพ
4. มาตรฐานการศึกษา
 - 4.1 ที่มาและกรอบแนวคิดมาตรฐานการศึกษา
 - 4.2 ความสำคัญของการมีมาตรฐานการศึกษา
 - 4.3 แนวคิดการกำหนดมาตรฐานการศึกษา
 - 4.4 มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
5. มาตรฐานกับการประกันคุณภาพ
6. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

จากการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1(2551ข: 7-24) บริหารจัดการภายใต้ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 กำหนดการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอำนาจหน้าที่ของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์คณะบุคคลมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสอดคล้องกับท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนและประชากรเป็นศูนย์กลางการพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ได้ดำเนินการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการศึกษารูปแบบโซนคุณภาพ เพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพร่วมกันระหว่างสถานศึกษา จำนวน 9 โซนคุณภาพ ดังตาราง 1

ตาราง 1 รูปแบบโซนคุณภาพ

พื้นที่	โซนคุณภาพ	จำนวน	
		กลุ่มบริการ	โรงเรียน
อำเภอเมือง	1. บุรพาศึกษา	5	22
	2. ราชนิบุรณะ	2	16
	3. ศรีวิชัยวิทยา	5	21
	4. สรินธรรราชวิทยาลัย	3	18
อำเภอกำแพงแสน	1. กำแพงแสน 1	5	29
	2. กำแพงแสน 2	7	29
อำเภอดอนตูม	1. ดอนตูม	3	17
	2. บ้านหลวงวิทยา	2	12
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1	ช่วงชั้นที่ 4 นครปฐม 1	-	15

ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. (2551). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2551*. หน้า 7.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เป็นหน่วยงานจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 36 กำหนดให้ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจในการกำกับ ดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม

หรือเลิกสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา และปฏิบัติหน้าที่อื่น ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 มีระบบบริหารและการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยองค์คณะบุคคลทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง บรรลุวิสัยทัศน์ “สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เป็นหน่วยบริหารและจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารด้วยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ ที่ทันสมัย โรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐานให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการเรียนรู้และการเรียนรู้ด้วย เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ผู้เรียนทุกคนสามารถดำรงชีวิตตามวิถีชีวิตไทยและมีความรู้ ความสามารถในการระดับสากล” และเป้าประสงค์ให้ประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งปกติ พิการ และด้อยโอกาส ในการศึกษาชั้นพื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างเท่าเทียมทั่วถึง ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาชั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็ง ในการบริหารและจัดการศึกษา

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เป็นหน่วยบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ มีระบบบริหารด้วยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย โรงเรียนมีคุณภาพได้มาตรฐาน มีคุณธรรมนำ ความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนทุกคนสามารถดำรงชีวิตตามวิถีไทยและมีความรู้ ความสามารถในการระดับสากล

พันธกิจ

ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาชั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและได้รับการพัฒนาให้มี ความสามารถตามศักยภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถปฏิบัติงานได้มาตรฐาน พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาโดยระบบแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

เป้าประสงค์

- (1) ประชากรวัยเรียนทุกคนทั้งปกติ พิการและด้อยโอกาสได้รับโอกาสในการศึกษาชั้น พื้นฐาน 12 ปี ตามสิทธิอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง
- (2) ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชั้นพื้นฐาน
- (3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและจัด การศึกษา

กลยุทธ์

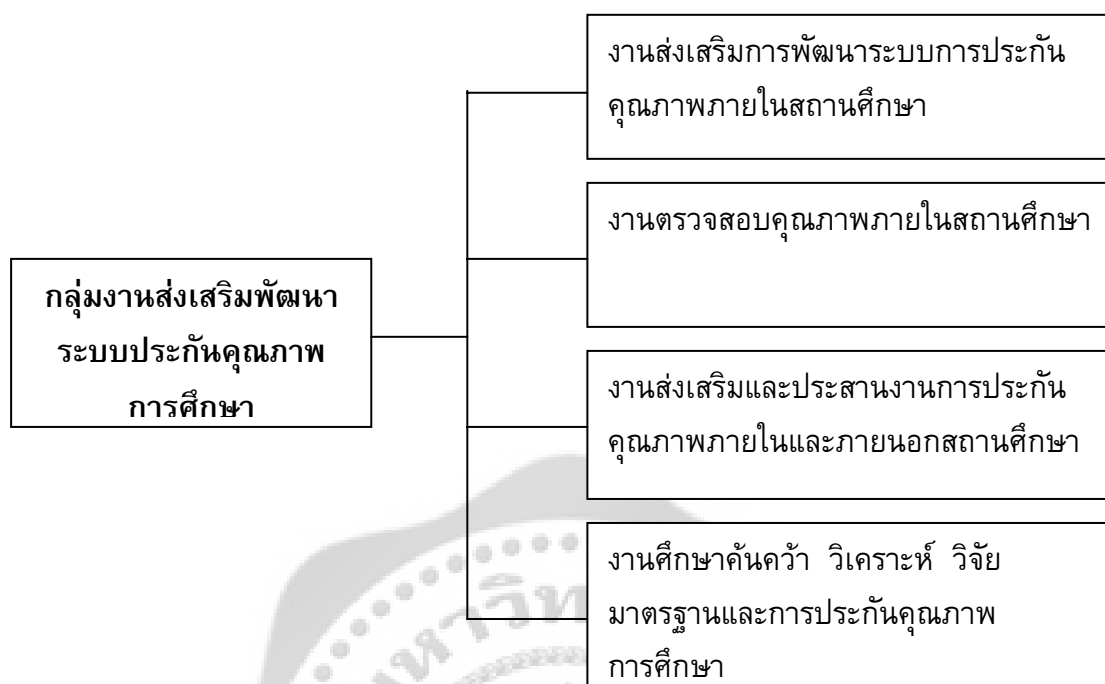
- กลยุทธ์ 1 : คุณธรรมนำความรู้ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
- กลยุทธ์ 2 : ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและทั่วถึง
- กลยุทธ์ 3 : พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ
- กลยุทธ์ 4 : กระจายอำนาจและส่งเสริมความเข้มแข็งให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
- กลยุทธ์ 5 : ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
- กลยุทธ์ 6 : เร่งพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- (2) เพื่อรณรงค์ให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาภาคบังคับและการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีอย่างทั่วถึง
- (3) เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานในทุกระดับ
- (4) เพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ
- (5) เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2. การดำเนินการประกันคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

วิไล คชศิลา (2551: สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า การดำเนินการประกันคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานของกลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่มีการดำเนินงานตามแนวทางการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2546: 227-230) ได้กำหนดให้มีระบบโครงสร้างประกอบด้วย 4 งาน ดังนี้

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างกลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา

ในการปฏิบัติงานแต่ละงานของกลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษามีขั้นตอนและแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. งานส่งเสริมการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1.1 ศึกษาาระบบหลักเกณฑ์ วิธีการ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตลอดจนกฎเกณฑ์ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษา ค้นคว้า หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานการศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกคน

1.4 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่น รวมทั้งการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการแปลผลและตัดสินการผ่านมาตรฐานพร้อมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน

1.5 ร่วมกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา

1.6 ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัด สร้าง ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมี หลักการและแนวคิดอยู่บนพื้นฐานการปรับปรุงพัฒนา

1.7 นิเทศ ติดตาม การจัด สร้าง พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. งานตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

2.1 จัดทำระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2.2 นิเทศสถานศึกษา เพื่อให้สามารถดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพ ภายในสถานศึกษา โดยการประเมินตนเอง

2.3 ร่วมกับสถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาจุดพัฒนาและนำมาเป็น แนวทางในการปรับปรุงสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์

2.4 จัดตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาที่ยังไม่ได้ มาตรฐานตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบ

2.5 จัดตั้งคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการตรวจสอบ วิเคราะห์ผล การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา

2.6 จัดทำระบบสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.7 จัดทำเอกสารเผยแพร่ตัวอย่างสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานจาก คณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2.8 นิเทศ ติดตาม กำกับสถานศึกษาทุกแห่งให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์

3. งานส่งเสริมและประสานงานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

3.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาประเมินตนเอง และจัดทำรายงานการประเมิน ตนเองของสถานศึกษา

3.2 พิจารณาให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาในการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ของสถานศึกษา

3.3 ประสานงานกับสถานศึกษาที่มีความพร้อมรับการประเมินภายนอก เพื่อเสนอรายชื่อ สถานศึกษาต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.)

3.4 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (สมศ.) เมื่อถึงกำหนดการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา

3.5 ประสาน ติดตามผลการประเมินภายนอก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

4. งานการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาของแต่ละหน่วยงาน

4.2 ส่งเสริม สนับสนุนและหรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

4.3 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.4 รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

4.5 นิเทศ ติดตาม การวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและนำผลมาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ประกอบด้วย 4 งาน ได้แก่ งานส่งเสริมและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา งานตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา งานส่งเสริมและประสานงานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา และงานศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

3. การประกันคุณภาพการศึกษา

3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

จากความหมายของคุณภาพการศึกษา จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ และคุณภาพการศึกษายังหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยการประกันคุณภาพการศึกษาได้เริ่มมาจากประเทศอังกฤษ ซึ่งได้นำเอาการประกันคุณภาพมาใช้กับการศึกษาต่อมาได้กำหนดมาตรฐาน BS 5750 หรือ ISO 9000 ขึ้น (Ellis .1993: 16) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติของการศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา มีนักวิชาการให้คำนิยามไว้หลายท่าน ซึ่งแต่ละท่านจะแตกต่างกันตามแนวคิดและจุดประสงค์ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 18) ได้ให้นิยามของการประกันคุณภาพการศึกษาว่าคือ ระบบการสร้างเชื่อมั่นให้กับสังคมหรือชุมชนว่าโรงเรียนของชุมชนได้รับการพัฒนาถึงเกณฑ์มาตรฐาน สามารถจัดการศึกษาให้ลูกหลานของชุมชนได้อย่างมีคุณภาพ นักเรียนที่จบแล้วมีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ทบวงมหาวิทยาลัย (2541: 1) ยังได้ให้ความหมายของคำว่าประกันคุณภาพการศึกษาในความหมายที่สอดคล้องกันว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึงกิจกรรมหรือแนวปฏิบัติใดๆ ที่หากได้ดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้แล้ว จะทำให้เกิดความมั่นใจว่าจะได้ผลผลิตของการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ประดิษฐ์ ศิริเดช (2541: 34) กล่าวว่า การประกันคุณภาพเป็นกระบวนการและกลไกสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการให้มีความเชื่อมั่นว่า ผลผลิตสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ

สงบ ลักษณะ (2541: 2) ให้ความเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการวางแผนและกระบวนการจัดการของผู้ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา ซึ่งจะรับประกันให้สังคมเชื่อมั่นว่าจะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานคุณภาพที่ระบุไว้ในหลักสูตรและตรงความมุ่งหวังของสังคม

ลลิตา จันทรแจ่ม (2543: 5) ได้ให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ประกอบด้วยการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) โดยกระบวนการดังกล่าวจะนำมาซึ่งผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามลักษณะที่พึงประสงค์

ไพบูลย์ เปาณิล (2543: 15) ได้ให้คำจำกัดความของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่ปฏิบัติอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบที่โปรแกรมวิชา หน่วยงาน หรือสถาบันการศึกษาดำเนินงานตามแผน และระบบที่กำหนดเพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน ปรัชญา พันธกิจ และจุดมุ่งหมายที่กำหนด และสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริการ (บัณฑิต ผู้ปกครอง และผู้ใช้บัณฑิต)

จรัส นองมาก (2544: 96) ให้นิยามการประกันคุณภาพตามที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายใน ตรวจสอบคุณภาพโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัด ถ้าเป็นการประกันคุณภาพภายนอกตรวจสอบโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

รุ่ง แก้วแดง (2544: 96) ให้ความหมายว่า เป็นการทำงานตามปกติของครูเพียงแต่ปรับปรุงการทำงานให้เป็นกระบวนการ ขั้นตอนชัดเจน ครูต้องทำการวิจัย มีการเก็บข้อมูลมีการวิเคราะห์ มีการนำไปใช้ โดยสรุป คือ นำกระบวนการ PDCA มาใช้ในการทำงาน

ดวงดาว ทองผ่อง (2545: 20) ได้ให้ความหมายว่า หมายถึง กระบวนการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนของโรงเรียนอย่างมีคุณภาพเป็นระบบได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง จนสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และความต้องการทางสังคม

จรัญ ดีงาม (2546: 23) ให้ความหมายว่า เป็นระบบที่สร้างความมั่นใจในการปฏิบัติการทั้งหลายของสถาบันการศึกษาให้กับผู้เรียนได้รับการพัฒนาที่สมดุลอย่างมีคุณภาพตามที่กำหนดไว้

จตุพล ยงศร (2547: 10) ให้ความหมายว่า เป็นลักษณะของความดีหรือความเป็นเลิศ ความสมบูรณ์ที่ได้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยการกระทำให้เกิดคุณภาพอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน

นเรศ รณรงค์ฤทธิ์ (2547: 14) กล่าวสรุปความหมายการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การดำเนินงานที่สร้างความมั่นใจว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด มีการวางแผนการปฏิบัติงาน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุง เป็นการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ผลผลิตที่มีคุณภาพตามลักษณะที่พึงประสงค์

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การกระทำใดๆ อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบโดยมีการวางแผนงานซึ่งก่อให้เกิดความมั่นใจได้ว่าสิ่งที่ได้กระทำนั้นจะก่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทำให้มีความเชื่อมั่นจากสังคมว่าการจัดการการศึกษาของโรงเรียนมีคุณภาพตามความต้องการของชุมชน และสังคม

3.2 ประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าเท่าเทียมกับอารยประเทศ เนื่องจากการประกันคุณภาพการศึกษาจะพัฒนาการศึกษาไปอย่างเป็นระบบ ตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งผู้ที่นำเอาประกันคุณภาพการศึกษามาใช้จะต้องเข้าใจถึงวิธีระบบที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยจะนำให้สามารถใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การนำเอาหลักการประกันคุณภาพมาใช้ในการศึกษา ทำให้การศึกษาสามารถพัฒนาไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับทั่วไป

วารินทร์ สินสูงสุด (2541: 3-4) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษาดังนี้

1. นักเรียนจะมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะต่างๆ ครบตามคาดหวังของหลักสูตร
2. ประชาชนจะเกิดความมั่นใจในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ในสถานศึกษาต่างๆ ว่า แต่ละแห่งมีคุณภาพการศึกษาอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน
3. หน่วยงานสามารถรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงานด้วยความพึงพอใจและมั่นใจ
4. สังคมจะมั่นใจในการจัดการศึกษาของสถาบันสถานศึกษา
5. โรงเรียนหรือสถาบันสถานศึกษาจะมีทิศทางที่ชัดเจนตามมาตรฐานตามที่กำหนดมีระบบบริหารคุณภาพ ระบบควบคุมคุณภาพ มีการทำงานเป็นมาตรฐาน ทำงานเป็นทีม และมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้กรมวิชาการ (2542: 29) และสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร (2543: 12) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะต่างๆ ครบถ้วน ตามหลักสูตรมาตรฐานการศึกษาและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม

2. โรงเรียนมีทิศทางการจัดการศึกษาที่ชัดเจนตามมาตรฐานกลางที่กำหนด โดยมีระบบบริหารคุณภาพ มีการทำงานที่เป็นมาตรฐานเกิดจากความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย มีการแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3. ชุมชนมีความมั่นใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เข้าร่วมจัดการศึกษา และส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน

4. สถานศึกษา และหน่วยงานที่รับผู้จบการศึกษามีความมั่นใจ และพึงพอใจในคุณภาพของผู้จบการศึกษา รับนักเรียนเข้าศึกษาต่อหรือทำงาน

5. สังคมมั่นใจในการจัดการศึกษาและมีหลักประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาและการรายงานผลต่อต่อสาธารณชน

ส่วนสำนักงานมาตรฐานของประเทศอังกฤษ กล่าวว่า การได้รับการรับรองคุณภาพแล้วจะแบ่งประโยชน์เป็น 3 ส่วน คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติงาน และการเงิน ดังนี้

ฝ่ายบริหาร

1. นำการเข้าถึงคุณภาพที่มีโครงสร้างมาใช้
2. มีการทบทวนและเฝ้าติดตามภายในโดยระบบที่ทรงประสิทธิภาพ
3. มีการชี้ชัดปัญหาและการลงมือป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ
4. กระตุ้นให้เกิดความเป็นผู้นำ และทิศทางอย่างมีประสิทธิภาพ
5. สนับสนุนพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงองค์กร
6. ให้คำนิยามและความชัดเจนแก่มาตรฐานและตัวบ่งชี้ ทิศทางปฏิบัติงาน และให้ความสม่ำเสมอต่อเนื่อง

7. นำประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาสู่ความเป็นสำนักงานภายใน (Internal Bureaucracy) ทำให้มีเวลามากขึ้นในการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อปรับปรุงการบริการแก่ลูกค้า

8. อำนวยความรู้ต่อพฤติกรรมที่มีคุณภาพและความมุ่งมั่นขององค์กร

ฝ่ายปฏิบัติงาน

1. ขัดเกลารูปแบบและหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน ทำให้มีการใช้เวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เกิดการให้สิทธิอำนาจ (Empowerment) และให้ผู้ปฏิบัติการมีส่วนร่วม
3. ปรับปรุงการสื่อสารภายใน
4. ก่อให้เกิดความมุ่งมั่นการพัฒนาและฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงาน
5. กระตุ้นให้ผู้มีความรู้สึกเป็นเจ้าของแห่งการให้บริการ

ฝ่ายการเงิน

1. กระตุ้นให้เกิดการประหยัดงบประมาณ
2. ช่วยในการวัดและควบคุมประสิทธิภาพของงบประมาณ
3. ชี้ชัดและลดทรัพยากรที่สูญเปล่า

กล่าวโดยสรุปแล้ว การประกันคุณภาพการศึกษาที่มีประโยชน์ที่จะทำให้การศึกษานั้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพทั้งระบบ ซึ่งจะเท่าเทียมกับอารยประเทศ จนเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปอีก ทั้งยังเป็นการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้า ทำให้ผลผลิตทางการศึกษามีคุณภาพ มีความหลากหลายของผลผลิตซึ่งจะส่งผลให้เกิดความคุ้มค่าในการจัดการศึกษาอย่างสูง อีกทั้งยังเป็นการส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Haworth; & Clifton. 1997: 170) ทำให้ส่งผลที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพด้านอื่นๆ อีกมากมาย

3.3 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีอยู่ด้วยกันหลายระบบ จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัย และเอกสารต่างๆ พบว่ามีนักวิชาการต่างๆ จำแนกระบบประกันคุณภาพการศึกษาไว้หลายอย่าง แต่โดยพื้นฐานจะมาจากองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะสำคัญ ได้แก่ ระบบที่เป็นสากล และระบบที่นำมาดัดแปลงเพื่อใช้เป็นองค์ประกอบต่างๆ

การนำเอาระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้ จำเป็นจะต้องวิเคราะห์ตรวจสอบถึงความเหมาะสมของแต่ละระบบที่นำมาใช้ ซึ่งระบบที่นำมาจะต้องเป็นระบบที่ได้รับการยอมรับมีความน่าเชื่อถือ สามารถตรวจสอบได้ ระบบที่เป็นสากลนั้นจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยและเอกสารต่างๆ พบว่ามีอยู่ 8 ระบบ ได้แก่

1. ระบบ ISO 9000 (International Organization for Standardization)
2. ระบบ TQM (Total Quality Management)
3. ระบบ QC (Quality Control)
4. ระบบการรับรองวิทยฐานะ (Accreditation)
5. ระบบ The Malcom Baldrige national Quality Award
6. ระบบ QA (Quality Audit)
7. ระบบ PI (Performance Indicators)
8. ระบบ Input Process Output

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอาจจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก

1) การประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543ก: 11) ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพภายในว่าประกันคุณภาพภายในว่า เป็นการดำเนินงานในลักษณะของการประสานระหว่างกระบวนการบริหารกับการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นการทำงานที่ต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้น การประกันคุณภาพภายใน เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติและเพื่อให้เป็นไปตามสาระในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ซึ่งได้มีนักการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543ก: 9) จำรัส นองมาก (2544: 34) และรุ่ง แก้วแดง (2544: 104) ให้ความหมายการประกันคุณภาพภายในสอดคล้องกันว่า หมายถึง การประเมินผล และติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายในโรงเรียนโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543ก: 8-9) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นตามมาตรฐานที่ต้องการเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผนในทุกขั้นตอน มีการบันทึกและติดตามตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงแล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนที่สำคัญ

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา ที่มีแผนงาน กิจกรรม การประเมินผล และการตรวจสอบคุณภาพที่เป็นระบบสะท้อนถึงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการประเมินตนเองจากภายในสถานศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษานั้น หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัด

2) การประกันคุณภาพโดยภายนอก หมายถึง การดำเนินการตามระบบควบคุมคุณภาพภายใน พร้อมทั้งการตรวจสอบ และการประเมินผลทั้งระบบ โดยหน่วยงานภายนอกเพื่อประกันว่าสถานศึกษาดำเนินการภารกิจหลักได้อย่างมีคุณภาพ ตลอดทั้งเป็นเครื่องมือในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานทางการศึกษาและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลต่อไป ซึ่งรูปแบบและวิธีการดำเนินการจะเป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

รูปแบบของการประกันคุณภาพของการศึกษาเป็นรูปแบบหนึ่งที่ได้พยายามจัดให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยเน้นหลักการสำคัญ การบริหารและกิจกรรม หรือวิธีการจัดการเพื่อให้เป็นกระบวนการที่เหมาะสม รัชชชัย ทิววรรณวงศ์ (2539: 76) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการปกครองของการประกันคุณภาพการศึกษาว่าควรมีลักษณะดังนี้

1. ต้องส่งเสริมความมีเสรีภาพทางวิชาการ ระดับภาควิชา โดยเน้นความมีอิสระต่อการดำเนินการ กิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ และเอื้อต่อการตรวจสอบจากภายนอก
2. ต้องส่งเสริมความร่วมมือกับสังคม
3. ต้องส่งเสริมการเผยแพร่คุณภาพการศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น การทำวิจัยและเผยแพร่ผลงาน งานวิจัย ที่มีประโยชน์ต่อสังคม

การประกันคุณภาพการศึกษาในประเทศไทย มีแนวโน้มที่จะนำรูปแบบและแนวคิดของประเทศอังกฤษมาใช้ ซึ่งน่าจะปรับใช้เฉพาะในส่วนของระบบการตรวจสอบคุณภาพวิชาการ (Academic Auditing) ด้วยเหตุผล 2 ประการ (สมกุล ถาวรกิจ. 2543: 41-42) คือ

1. ควรเน้นที่กระบวนการการบริหารงานวิชาการของสถาบันเป็นหลัก โดยมีได้ล่วงล้ำไปถึงการดูแลสภาพการเรียนการสอนก็คือการใช้ ISO 9000 เพื่อให้มีความรัดกุมระบบธุรกิจสมัยใหม่ที่ส่งผลดีต่อการศึกษาทางอ้อม การประเมินผลคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและรับรองคุณภาพกันตรงๆ ซึ่งยากแก่การยอมรับ แต่อาจทำได้บางสาขาที่มีการแข่งขันมาก

2. ลักษณะการตรวจสอบคุณภาพวิชาการ มีความเป็นเอกัตนิยม คือการให้เกียรติและเห็นความสำคัญของการกิจและสภาพจำเพาะของสถาบันนั้นๆ ซึ่งนับว่าเป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมกับระบบอุดมศึกษาไทย ที่มีความแตกต่างกันอยู่มาก

กฎกระทรวง ว่าด้วย ระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเต็มศักยภาพ ซึ่งระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 กำหนดไว้ดังนี้

1. ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

- 1) การจัดระบบบริหารสารสนเทศ
- 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 8) การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. หลักเกณฑ์วิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.1 ให้สถานศึกษาจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.2 ให้สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

2.2.1 กำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม และให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.2.2 เสนอสถานศึกษาแต่งตั้งคณะบุคคลทำหน้าที่ตรวจสอบ ทบทวน และรายงานคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.3 ให้สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศที่มีข้อมูลอย่างเพียงพอต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

2.4 ให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักและกรอบหลักสูตรการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน สถานศึกษา ท้องถิ่นและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.5 ให้สถานศึกษาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงหลักและกรอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

2.5.1 เป็นแผนที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความจำเป็นอย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

2.5.2 กำหนด วิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และสภาพความจำเป็น อย่างเป็นระบบและมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

2.5.3 กำหนดวิธีการดำเนินงานที่มีหลักวิชาหรือผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การส่งเสริมการส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมิน การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

2.5.4 กำหนดแหล่งวิทยาการภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

2.5.5 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของสถานศึกษาทุกคน รวมทั้งผู้รับผิดชอบ และดำเนินการตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.6 กำหนดบทบาทหน้าที่แนวทางให้บิดามารดา ผู้ปกครองและบุคลากรในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2.5.7 กำหนดการใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6 ให้สถานศึกษาดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้ง มีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และบรรลุเป้าหมายที่กำหนด

2.7 ให้คณะบุคคลตามข้อ 2.2.2.ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.8 ให้สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนในทุกระดับช่วงชั้นที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและคุณลักษณะที่สำคัญด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้รับมาตรฐาน

2.9 ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยระบุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมหลักฐานข้อมูล และผลการประเมินผลสัมฤทธิ์

2.10 เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน

2.11 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริม สนับสนุนและร่วมดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ดังนี้

2.11.1 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

2.11.2 จัดให้มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ในวิชาแกนหลักของสถานศึกษาร่วมกันเป็นรายปีหรือรายภาค

2.11.3 จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลัก และคุณลักษณะที่สำคัญ ด้วยกระบวนการและวิธีการที่ได้มาตรฐาน

2.12 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี และรายงานผลให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

2.13 ให้หน่วยงานต้นสังกัดศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่นวัตกรรมเกี่ยวกับรูปแบบ และเทคนิคการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งกำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผล และผลงประสิทธิภาพของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3.4 การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องมีกระบวนการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งจะทำให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดี กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาจึงมีขั้นตอนต่างๆ ซึ่งมีหน่วยงาน และได้ศึกษาและกำหนดกรอบในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นกระบวนการสรุปได้ดังนี้

3.4.1 การพัฒนาคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 4) เสนอว่า การพัฒนาคุณภาพเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ (ทั้งระดับชาติ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นเพิ่มเติมตามบริบทหรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษา) หัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ คือ การสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงความจำเป็นของการทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานอย่างมีระบบ และทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง จัดทำข้อมูลสารสนเทศในส่วนที่รับผิดชอบ ใช้ข้อมูลสารสนเทศนั้นให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนางานเป็นประจำ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดนั้น ต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Plan) ที่ทุกกิจกรรม/โครงการ/งานมีเป้าหมายเดียวกัน คือการยกระดับคุณภาพผู้เรียนทุกด้าน มีการพัฒนาด้านปัจจัยให้สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรรหาให้เพียงพอ ดูแลรักษาให้ใช้ได้อยู่เสมอและปลอดภัยในการใช้ ประการสำคัญต้องมีระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้งติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ซึ่งในปี 2549 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ระบบการประกันคุณภาพมีกระบวนการดำเนินการในขั้นตอนแรก คือ การพัฒนาคุณภาพ โดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงานตามแผน และการติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ถึงมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ตามบริบทของสถานศึกษา แต่ก่อนนี้ได้มีการกำหนดกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในขั้นแรก คือ การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานโดยส่วนกลาง และพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน ดังการนำเสนอต่อไปนี้

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2541: 24) และทววงมหาวิทยาลัย (2541: 5) กล่าวว่า การควบคุมคุณภาพภายใน (Internal Quality Control) เป็นส่วนที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบ และกลไกการควบคุมคุณภาพภายในขององค์ประกอบต่างๆ ที่จะมีผลต่อคุณภาพของบัณฑิตและต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยใช้หลักการของการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสมพร้อมทั้งมีระบบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการภายในด้วย

อุทุมพร จามรมาน (2541: 1-2) ให้ความหมาย การควบคุมคุณภาพว่า เป็นการระบุความชัดเจนในวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 3 และ 2543ข: 8) อธิบายว่า การควบคุมคุณภาพมีกิจกรรมสำคัญ คือ การกำหนดมาตรฐานโรงเรียน การพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2542: 60-65) ได้กำหนดว่า การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติที่นำการศึกษาเข้าสู่คุณภาพประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรฐานด้านผลผลิต ปัจจัย และกระบวนการ

2. การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน หมายถึง การพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารทางการศึกษา และการสนับสนุนปัจจัยที่ส่งเสริมการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2542: 3-4) ให้ความหมายว่า การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ประกอบด้วย

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา (Educational Standards) ด้านผลผลิต (Output) ปัจจัย (Input) และกระบวนการ (Process) โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานระดับชาติและจัดทำข้อมูลพื้นฐานไว้เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพต่อไป

2. การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน โดยกระทรวงศึกษาธิการ เขตพื้นที่การศึกษาและ/หรือต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดทำแผนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ในด้านการพัฒนาหลักสูตร สื่อ การพัฒนาครูและบุคลากร ธรรมเนียมสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน การแนะแนว การวัดผลและประเมิน เป็นต้น ทั้งนี้โดยเน้นระบบและกลไก การปฏิบัติงานตามแผน ติดตาม กำกับกับการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

อรรุณ จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2542: 2-21) ได้กล่าวว่า การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control) เป็นงานเพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

(1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาทั้งด้านปัจจัย กระบวนการและผลผลิต

(2) การดำเนินงานพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นระบบและกลไกการปฏิบัติงานตามแผน รวมทั้งติดตาม กำกับกับการดำเนินงานอย่างจริงจังต่อเนื่องและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพ หมายถึง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มีกิจกรรม/โครงการ/งาน โดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนางานร่วมกันอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมีระบบกลไกการปฏิบัติงานตามแผน และการติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.4.2 การติดตามตรวจสอบ

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2541: 25) กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพ หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการของระบบ และกลไกควบคุมคุณภาพภายในที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดให้มีขึ้น โดยเป็นการตรวจสอบเชิงระบบมุ่งเน้นการพัฒนาว่าสถาบันได้มีระบบการควบคุมคุณภาพหรือไม่ได้ใช้ระบบที่พัฒนาขึ้นเพียงใด และมีขั้นตอนการดำเนินการที่จะทำให้เชื่อถือได้หรือไม่ว่าการจัดการศึกษาจะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้มุ่งเน้นการตรวจสอบในคณะวิชาเป็นหลัก

อุทุมพร จามรมาน (2541: 1-2) กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพ แยกได้เป็นการตรวจสอบคุณภาพภายในซึ่งเป็นการตรวจสอบคุณภาพด้วยตนเองตามเกณฑ์ที่หน่วยงานกำหนดขึ้น ส่วนการตรวจสอบคุณภาพภายนอกนั้นเป็นการตรวจสอบคุณภาพโดยหน่วยงานหรือกลุ่มภายนอกตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 3 และ 2543ข: 8) อธิบายว่า การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาได้แก่ การตรวจสอบภายใน โดยให้โรงเรียนทำการประเมินตนเอง และการตรวจสอบภายนอก โดยใช้กระบวนการนิเทศ 100 % เป็นแกนในการดำเนินงาน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2542: 60-65) ได้ให้ความหมาย การตรวจสอบและแทรกแซงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit and Intervention) คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินการเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย

1. การประเมินความก้าวหน้าของการจัดการการศึกษา และการจัดทำรายงานของสถานศึกษาต่อประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะเป็นการติดตามและตรวจสอบของสถานศึกษา (Internal Audit)

2. การติดตามและตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (External Audit)

3. มาตรการปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Quality Intervention)

กรมวิชาการ (2542: 3-4) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit and Intervention) เป็นการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และ/หรือต้นสังกัด และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อ ยืนยัน สนับสนุน เฝ้าระวัง ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการ ดังนี้

1. การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และรายงานผลต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษา

2. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา และ/หรือต้นสังกัด เพื่อส่งเสริม สนับสนุน และ/หรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนา

3. การตรวจสอบ ติดตาม และการประเมินผลการพัฒนาการศึกษาในภาพรวมของประเทศโดย กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุน และ/หรือใช้มาตรการในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อรุณ จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2542: 2-21) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Quality Audit and Intervention) เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนและเฝ้าระวังการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดประกอบด้วย

(1) การตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงานทั้งระบบด้วยตนเองของสถานศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

(2) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่เพื่อแทรกแซง ส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งเฝ้าระวัง และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

(3) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา โดยหน่วยงานภายนอกที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 5) ได้กล่าวว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน กำกับติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินงานในแต่ละระดับได้ดังนี้

1. การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การดำเนินงาน/โครงการ ตลอดปีการศึกษาทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดทำเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาได้ทันที และเป็นข้อมูลสำหรับประเมินคุณภาพในสถานศึกษาได้

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบสถานศึกษา เพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้สถานศึกษาทุกแห่งควรได้รับการติดตามตรวจสอบคุณภาพจากเขตพื้นที่การศึกษอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 ปี (ตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ....) สำหรับสถานศึกษาที่มีความเข้มแข็ง เขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ยกย่องสถานศึกษาที่มีรูปแบบการพัฒนาที่ดีให้เป็นตัวอย่างแก่สถานศึกษาแห่งอื่นได้ ส่วนสถานศึกษาที่มีคุณภาพผู้เรียนต่ำหรือมีแนวโน้มต่ำลงอันเนื่องมาจากปัญหาต่างๆ เขตพื้นที่การศึกษาควรตั้งคณะทำงานเข้าไปช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะ เขตพื้นที่การศึกษาต้องทำรายงานติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทราบด้วย

3. การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวมระดับประเทศ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริม สนับสนุนและผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กำหนดมาตรฐานเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพสถานศึกษาให้บริหารและจัดการการศึกษาได้อย่างเต็มที่

สรุปได้ว่า การติดตามตรวจสอบคุณภาพ หมายถึง การดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน กำกับติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

3.4.3 การประเมินคุณภาพ

ทบวงมหาวิทยาลัย (2541: 1-2) ให้ความหมายว่า การประเมินคุณภาพ หมายถึง กระบวนการประเมินผลการดำเนินการของคณะวิชาโดยภาพรวมว่า เมื่อได้มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพ หรือระบบควบคุมคุณภาพแล้ว ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงคุณภาพมากน้อยเพียงใด

อุทุมพร จามรมาน (2541: 1-2) กล่าวว่า การประเมินคุณภาพ หมายถึงการหาข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพของผลผลิตหรือการบริการของหน่วยงานตามเกณฑ์ที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 3 และ 2543ข: 8) อธิบายว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การประเมินผลคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวม และติดตามความก้าวหน้า ทำการประเมินผลคุณภาพการศึกษาทั้งระบบเพื่อรับรองมาตรฐานของการศึกษาของโรงเรียน รายงานผลการประเมินมาตรฐานการศึกษาเพื่อปรับปรุงพัฒนายิ่งขึ้นมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ที่มีผลสู่การปฏิบัติเพื่อให้ได้คำตอบในการปฏิบัติ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2542: 60-65) ได้ให้ความหมาย การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) ว่าหมายถึง กระบวนการ หรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย

1. การทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (Internal School Review)
2. การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (Accreditation) การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือการประเมินคุณภาพการศึกษา (Total Quality Education)

กรมวิชาการ (2542: 3-4) ได้กล่าวว่า การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) เป็นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อประเมินและรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

อรุณ จันทวานิช และไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2542: 2-21) ได้กล่าวว่า การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อประเมินและรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ โดยหน่วยงานภายนอกที่กระทรวงศึกษาธิการมอบหมาย

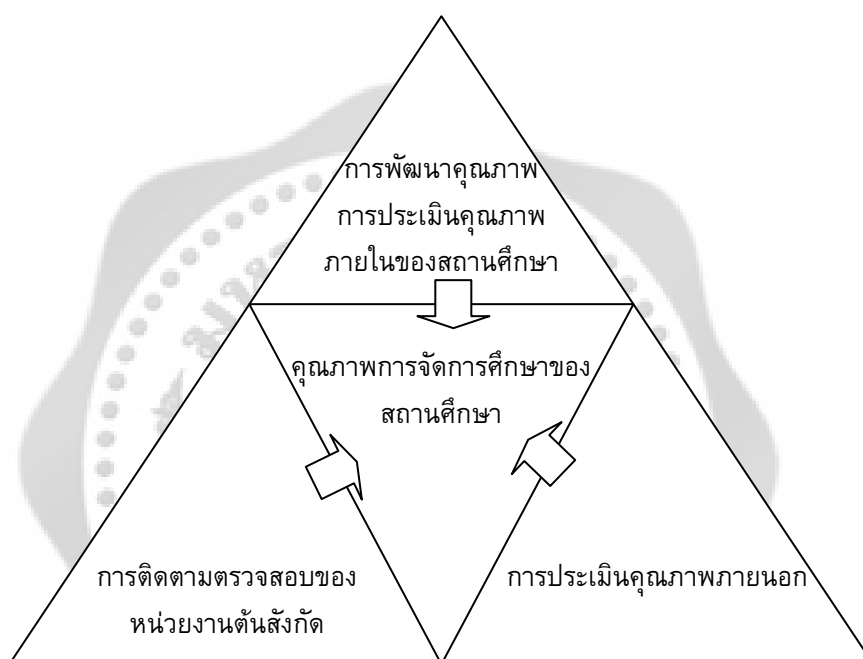
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 5-6) ได้กล่าวว่า การประเมินและรับรองคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนที่เกี่ยวข้องกันดังนี้

1. การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการติดตามตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาในข้อ 2.1 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด (ตามระดับการศึกษาที่จัดซึ่ง หมายถึง มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย) จัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และรายงานต่อสาธารณชน

2. การประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา การประเมินในส่วนนี้เป็นการดำเนินงานโดยองค์กรภายนอกกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน ทำหน้าที่ประเมินและให้การรับรองว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในทุกๆ 5 ปี ผลจากการประเมินในภาพรวม จะนำเสนอรัฐบาล เพื่อนำไปใช้ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ การกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ทัดเทียมนานาชาติ

สรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาในการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินภายนอกเพื่อรับรองการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน และเป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศต่อไป

การดำเนินการทั้ง 3 ประการ เป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการติดตามตรวจสอบคุณภาพ สามารถดำเนินการได้ทั้งในส่วนการพัฒนาคุณภาพและการประเมินคุณภาพ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ของกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา

แนวคิดในการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (assure) ได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและที่สังคมต้องการ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 3 ส่วน คือ

1. การพัฒนาคุณภาพ เป็นการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มีกิจกรรม/โครงการ/งาน โดยการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนางานร่วมกันอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมีระบบกลไกการปฏิบัติงานตามแผน และการติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน กำกับ ติดตามความก้าวหน้า และยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตาม เป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนด โดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด

3. การประเมินคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาในการประเมินคุณภาพ ภายใน และการประเมินภายนอกเพื่อรับรองการจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน และเป็นการกำหนด ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศต่อไป

จากแนวคิดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน 3 ส่วน คือ

1. การพัฒนาคุณภาพ
2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพ
3. การประเมินคุณภาพ

4. มาตรฐานการศึกษา

การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้ คุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนพัฒนาการดำเนินงานให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและเปิดเผยผลการ ดำเนินงานให้ชุมชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาขึ้น เพื่อให้สถานศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุผล โดยได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษา หมายถึง “ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษา เป็นคุณภาพที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการดูแล การตรวจสอบ การ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: คำนำ; อ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542)

อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยรัฐต้อง จัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะ ที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัว และเพื่อสร้าง เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนา ประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยึดหลักที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ ดังนี้

1. หลักการพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม เป็นผู้มีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ใฝ่รู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ที่เพียงพอต่อการพัฒนางานอาชีพและคุณภาพชีวิตส่วนตน สามารถเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด และมีความเป็นประชาธิปไตย

2. หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย ให้มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความรู้และทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพสุจริต มีความมุ่งมั่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีลักษณะนิสัยและทัศนคติที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมไทยและสังคมโลก

3. หลักแห่งความเสมอภาค คนไทยทั้งปวงต้องมีสิทธิ์เสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างทั่วถึงเท่าเทียม ควบคู่ไปกับความมีคุณภาพ โดยไม่แบ่งชั้นหรือความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม

4. หลักการมีส่วนร่วม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการศึกษา ร่วมกับคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาเพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และตอบสนองความต้องการท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ

5. หลักแห่งความสอดคล้อง อุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐานในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสอดคล้องระหว่างสารบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษารัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน
2. มาตรฐานด้านการเรียนการสอน
3. มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา
4. มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน ซึ่งเป็นไปตามแนวนโยบายของ

กระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2550-2551 ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ เสริมสร้างความตระหนักในคุณค่าของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีชีวิตประชาธิปไตย พัฒนาคน โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา และสถาบันการศึกษา การจัดการศึกษา จะเน้นการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชน และนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 คือ กลยุทธ์พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาพัฒนาความร่วมมือขององค์กร คณะบุคคลให้สามารถกำกับ สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ทุกสถานศึกษาปรับและพัฒนาบทบาทการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนครู สมาคม และองค์กรนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 2-16) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 46) ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่ 4 มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
ตัวบ่งชี้

17.1 มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

17.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน
ตัวบ่งชี้

18.1 เป็นแหล่งวิทยาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

18.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

4.1 ที่มาและกรอบแนวคิดมาตรฐานการศึกษา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่างๆ ที่จะช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2545) ดังนั้น การที่จะดูคุณภาพการศึกษาจึงดูที่คุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา แต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำ และแตกต่างกันมาก ทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ตัวบ่อนคือนักเรียนที่รับเข้าเรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่นๆ เช่น ความร่วมมือของกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจาก

ชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียง สถานศึกษาและการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาบ้างไม่มากก็น้อย นอกจากนี้ สถานศึกษาในปัจจุบันมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเอง จึงย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยขึ้น

4.2 ความสำคัญของการมีมาตรฐานการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542: 3) มาตรฐานในบริบทนี้เป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาโดยองค์รวม การกำหนดให้มีมาตรฐานทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพเพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใด การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการคือ

1. สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. มาตรฐานทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด

ดังนั้น หากมีการติดตามตรวจสอบคุณภาพเพื่อประเมินความก้าวหน้าหรือมีการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานโดยองค์กรภายนอก สถานศึกษาก็สามารถเตรียมตัวให้พร้อมในการประเมินนั้นๆ ได้

การกำหนดมาตรฐานเป็นการกำหนดความคาดหวังให้ชัดเจนสำหรับทั้งครู ผู้บริหาร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ถ้าไม่มีมาตรฐานสาธารณะก็จะไม่ทราบว่าจะสำคัญที่แท้จริงของการจัดการศึกษาอยู่ที่ใด คุณภาพคนที่ชาติต้องการเป็นอย่างไร การจัดการเรียนการสอนปัจจุบันต้องไปในทิศทางใด คุณภาพการจัดการศึกษาแต่ละแห่งมีจุดเด่น จุดควรพัฒนาในเรื่องใดบ้าง เนื่องจากไม่มีอะไรเป็นเครื่องมือชี้วัดเทียบเคียง ทำให้ขาดการรับผิดชอบต่อสาธารณชน (Accountability) การกำหนดให้มีมาตรฐานทำให้สถานศึกษาต้องถือเป็นการรับผิดชอบต่อสาธารณชนมีคุณภาพตามมาตรฐาน คุณภาพครูที่ต้องจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน คุณภาพการบริหารจัดการตลอดจนคุณภาพด้านการจัดสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้มาตรฐานยังนำมาใช้เป็นแนวทางให้กับสาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้การสนับสนุน ส่งเสริมสถานศึกษาในด้านต่างๆ ได้ เพื่อให้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ สูงขึ้นตามความคาดหวังของชุมชน

มาตรฐานการศึกษาจึงมีคุณค่าแก่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ผู้เรียน ผู้เรียนทราบความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติว่าต้องการคนที่มีลักษณะพึงประสงค์อย่างไร ผู้เรียนจะอย่างไรจึงจะเป็นผู้มีคุณสมบัติตามที่มาตรฐานการศึกษากำหนดทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง

2. ครู ครูจะทราบว่าครูคุณภาพที่ชาติต้องการมี คุณสมบัติ คุณลักษณะอย่างไร ต้องจัดการเรียนการสอนอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษาจึงเป็นกรอบแนวทางที่ทำให้ครูรู้ว่าจะต้องออกแบบการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนดไว้

3. ท้องถิ่นและสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาจะเป็นแนวทางให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมมือกันจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. พ่อแม่ ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้นำชุมชน มาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องมือสื่อสารให้ประชาชนได้รับทราบกระบวนการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้นักไทยในท้องถิ่นเข้าใจและเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้การจัดการศึกษาช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

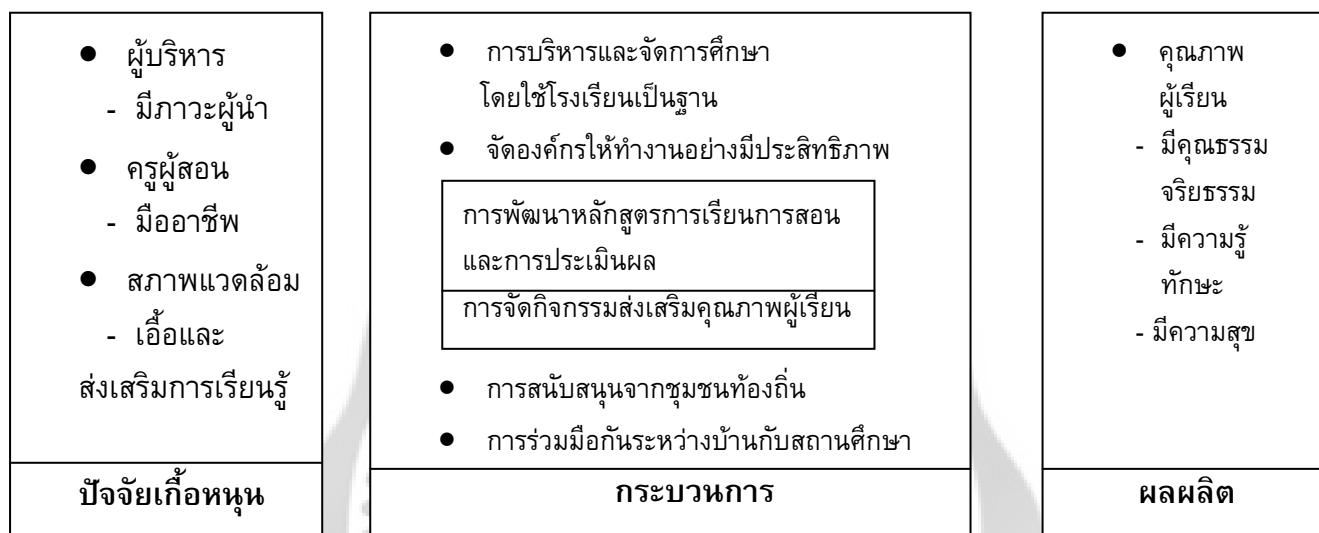
5. ประเทศชาติ มาตรฐานการศึกษาจะเป็นเครื่องมือที่ทำให้ทุกองค์ประกอบของระบบการศึกษาขับเคลื่อนไปพร้อมๆ กัน สู่เป้าหมายเดียวกัน มาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดเอกภาพการจัดการศึกษาที่มีความหมาย

4.3 แนวคิดการกำหนดมาตรฐานการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 2) กล่าวว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมีสิ่งสำคัญที่บ่งบอกได้อย่างชัดเจนหลายประการ ได้แก่ มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามงานสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและชุมชนมีความใกล้ชิดและไว้วางใจกัน มีการตั้งความคาดหวังของผลสำเร็จไว้สูง มีความเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีอาชีพทั้งครูและผู้บริหาร มีการสร้างโอกาสในการเรียนรู้และใช้เวลาผู้เรียนในการทำงานกลุ่มมากขึ้น จัดสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นอย่างมีระเบียบ สะอาด และปลอดภัย มีการจัดหลักสูตรที่ชัดเจนสอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้กลวิธีการประเมินที่หลากหลาย จัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ จัดสิ่งที่จะเป็นอุปสรรคสำหรับการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน พัฒนางานอยู่บนพื้นฐานของการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 3) ได้วิเคราะห์ลักษณะหรือกิจกรรมต่างๆ แล้ว สามารถจัดแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านการเรียนการสอน (มองที่ครูผู้สอน) 3) ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา (มองที่ผู้บริหารสถานศึกษา) และ 4) ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (มองที่การร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและชุมชน)

จากข้อสรุปดังกล่าวเมื่อนำมาประยุกต์กับแนวคิดการทำงานเชิงระบบ (System approach) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย กระบวนการ และผลผลิต คณะอนุกรรมการพัฒนามาตรฐาน และหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้ร่วมกันกำหนดกรอบแนวคิด เพื่อความชัดเจนในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับ การศึกษาปฐมวัย และให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 กรอบแนวคิดในการพัฒนา

จากการกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดแบ่งการ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน 4 ด้าน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และจากผลการศึกษาการ ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบสอง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ไม่ได้รับรองในมาตรฐานที่ 14 มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับปฐมวัยในมาตรฐานที่ 17 และ 18 ในด้านที่ 4 คือ ด้านการ พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ และนำเสนอมาตรฐานกับการประกันคุณภาพ ซึ่งมี กระบวนการดำเนินงานที่มีความสัมพันธ์กัน

4.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

ปัจจุบันมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายในชุมชน มีผู้รู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชน ชาวบ้านที่สามารถให้ความรู้แก่ผู้เรียนได้ การเรียนเพียงแต่ในห้องเรียนไม่เพียงพอ เนื่องจากความรู้นอกห้องเรียนเกิดขึ้นรวดเร็วและมากมาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันไปมา องค์กรหลักในชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานศึกษา ได้แก่ บ้าน องค์กรทางศาสนา เช่น วัด มูลนิธิ เป็นต้น สถาบันทาง วิชาการ องค์กร/หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สถานประกอบการ ทุกฝ่ายต่างมีส่วนสำคัญที่จะ ส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานได้ ผู้บริหาร

และครู-อาจารย์ในสถานศึกษาคือบุคคลสำคัญที่จะต้องประสานงานให้องค์กรท้องถิ่นและผู้นำด้านต่าง ๆ ได้เข้ามาร่วมกันเรียนรู้และมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มากที่สุด ทั้งในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาและรูปแบบอื่นๆ ตามโอกาส ผู้บริหารและครูต้องสร้างศรัทธาและฟื้นฟูบทบาทการเป็นผู้นำชุมชนด้านการศึกษาให้กลับคืนมาต้องสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษาว่ามีใช่เพียงแค่สนับสนุนด้านวัตถุเท่านั้น แต่ตัวบุคลากรและองค์กรในท้องถิ่นเอง สามารถเป็นสื่อการเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ รวมทั้งสามารถสร้างชุมชนการเรียนรู้ได้ทั้งระดับตนเองและสังคม

การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ต้องเริ่มที่การมีส่วนร่วม การเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมทำให้เกิดพลังชุมชน พลังชุมชนทำให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทำให้เกิดสังคมเรียนรู้ สังคมเรียนรู้ทำให้คนในสังคมเกิดสันติสุขและสันติภาพ

4.4 มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

2550: 116-119) ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน 4 ตัวบ่งชี้

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ 17.1 มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

คำอธิบาย : สถานศึกษามีข้อมูลสารสนเทศหรือทำเนียบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ใช้และเชื่อมโยงข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นกับสถานศึกษา ครูจัดสถานการณ์การเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งมีการประสานความร่วมมือในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

ประเด็นการพัฒนาและการตรวจสอบ :

- 1) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศหรือทำเนียบเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2) แผนการจัดการเรียนรู้หรือแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ใช้และเชื่อมโยงข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 3) การจัดสถานการณ์การเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 4) การประสานความร่วมมือในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น
- ตัวบ่งชี้ 17.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา

คำอธิบาย : สถานศึกษามีการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ ความคิดเห็นของชุมชน ผู้ปกครอง และภูมิปัญญาท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและให้มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ประเด็นการพัฒนาและการตรวจสอบ :

1) การสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ ความคิดเห็นของชุมชน ผู้ปกครอง และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2) กระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

3) การประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

ตัวบ่งชี้ 18.1 เป็นแหล่งวิทยาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

คำอธิบาย : สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานในเชิงแหล่งวิทยาการ เช่น แผ่นพับ ใบปลิว ประชาสัมพันธ์ มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมให้ความรู้และให้บริการชุมชนทั้งด้านวิชาการ อาคารสถานที่ และอื่นๆ การกำกับ ควบคุม ติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดมีการประเมินผลการดำเนินงานและการให้บริการ และมีร่องรอยของการปรับปรุงและพัฒนา

ประเด็นการพัฒนาและการตรวจสอบ :

- 1) การจัดทำข้อมูลพื้นฐานการเป็นแหล่งวิทยาการของสถานศึกษา
- 2) แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมการให้ความรู้ และการให้บริการชุมชนทั้งด้านวิชาการ อาคารสถานที่ และอื่นๆ
- 3) การกำกับ ควบคุม ติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่กำหนด
- 4) การประเมินผลการดำเนินงานและการให้บริการ และมีร่องรอยของการปรับปรุงและพัฒนา

ตัวบ่งชี้ที่ 18.2 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

คำอธิบาย : สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา มีการบันทึกผลการประชุม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการริเริ่มและความร่วมมือในการจัดทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในและนอกสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรมหรือจัดเวทีเพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

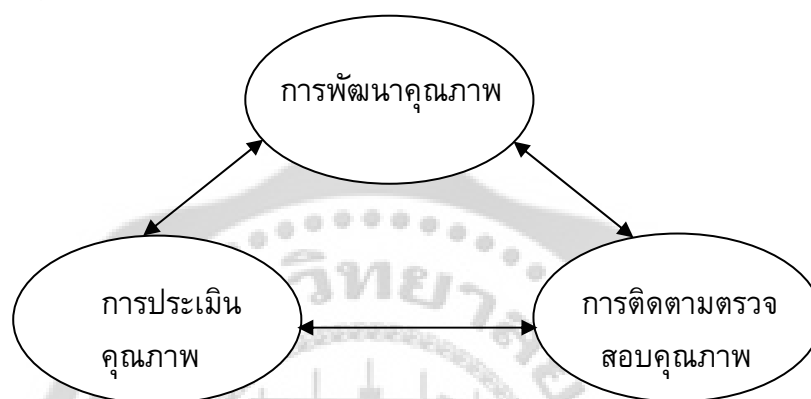
ประเด็นการพัฒนาและการตรวจสอบ :

- 1) แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา
- 2) การบันทึกผลการประชุม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 3) การริเริ่มและร่วมมือในการจัดทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในและนอกสถานศึกษา
- 4) การจัดกิจกรรมหรือจัดเวทีเพื่อเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่า จากการกำหนดมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาจะต้องมีการจัดทำแผน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณภาพของตัวบ่งชี้มาตรฐานนั้นๆ และมีการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

5. มาตรฐานกับการประกันคุณภาพ

ขณะนี้เป็นที่ยอมรับกันว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพราะการประกันคุณภาพมีหลักสำคัญ คือ การกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงานและการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ ระบบประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงานที่สัมพันธ์กัน 3 ส่วน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 6-7) ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 ระบบการประกันคุณภาพ

ระบบหลักของการประกันคุณภาพ คือ การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพในส่วนนี้ คือ การจะดำเนินกิจกรรมใดๆ เพื่อให้เกิดการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น ต้องมีการกำหนดเป้าหมายและจัดกิจกรรม/โครงการพัฒนาคุณภาพที่ชัดเจนสอดคล้องกัน ในที่นี้เป้าหมายที่กำหนดก็คือมาตรฐานการศึกษาที่ชาติต้องการ ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษานี้ ได้พัฒนาให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันตั้งแต่มาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตามเขตพื้นที่การศึกษาอาจเพิ่มเติมมาตรฐานที่เฉพาะเจาะจงเหมาะสมกับบริบทของชุมชนได้ มาตรฐานจะเป็นกรอบควบคุมการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

ส่วนระบบการติดตามตรวจสอบคุณภาพเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบสถานศึกษาเพื่อให้การส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการพัฒนาคุณภาพไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ตามกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากเขตพื้นที่การศึกษาอย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 ปี นอกจากเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษาให้พัฒนาอย่างต่อเนื่องแล้ว ยังเพื่อการเตรียมตัวสถานศึกษาให้พร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกด้วย

สำหรับการประเมินคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นการประเมินโดยสถานศึกษาเองและการประเมินโดยหน่วยงานต้นสังกัด และ 2) การประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาโดยองค์การมหาชน ซึ่งได้แก่ สำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) มีหน้าที่ประเมินสถานศึกษาทุกแห่งและให้การรับรองตามมาตรฐานที่ได้ประกาศให้ทราบก่อนแล้ว โดยที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินจากองค์กรภายนอก (สมศ.) 1 ครั้ง ในทุก 5 ปี

กระบวนการดำเนินการทั้ง 3 ส่วน มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันเป็นวงจรการพัฒนาที่ไม่หยุดนิ่งโดยมีมาตรฐานเป็นหลักหรือเป้าหมาย รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม

จากหลักการและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง โดยกำหนดเป็นภาระงานให้สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับปฐมวัย ดังนี้

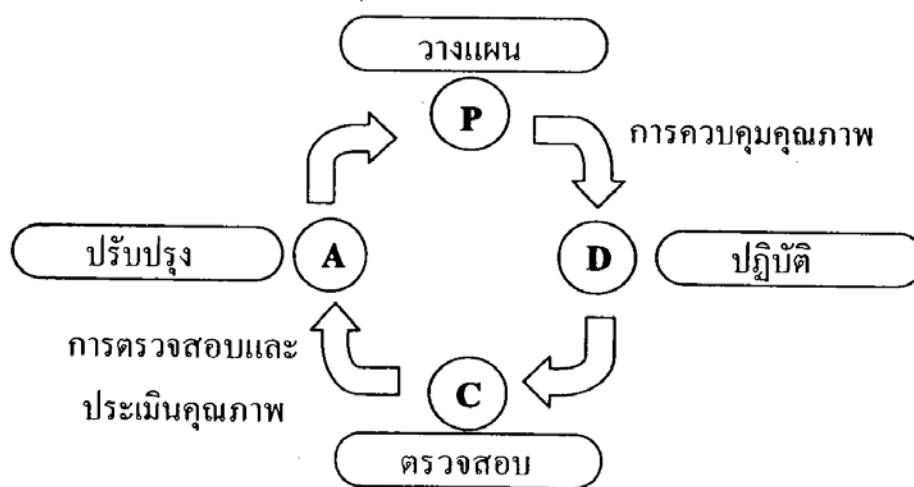
1. การกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา
2. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
3. การจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา
4. การดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษา
5. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
6. การประเมินคุณภาพการศึกษา
7. การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
8. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นระบบการทำงานปกติเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายที่ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

ซึ่งในกระบวนการดำเนินการทั้ง 3 ส่วน คือ การพัฒนาคุณภาพมีการดำเนินการตามหลักการนำเสนอการควบคุมคุณภาพ โดยมีการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐาน และมีการดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ การติดตามตรวจสอบคุณภาพเป็นการดำเนินการของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด และการประเมินคุณภาพ มีการประเมินคุณภาพภายในโดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด และการประเมินคุณภาพภายนอกโดยองค์การมหาชน จึงได้นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพตามหลักการบริหาร

ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหาร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วยการควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ กับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วยร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) จะเห็นความสอดคล้องกัน ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหาร

จากแผนภาพข้างต้น การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพ ก็คือ กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหาร โดยการควบคุมคุณภาพ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน และดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบ คือการที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐาน เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม และประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

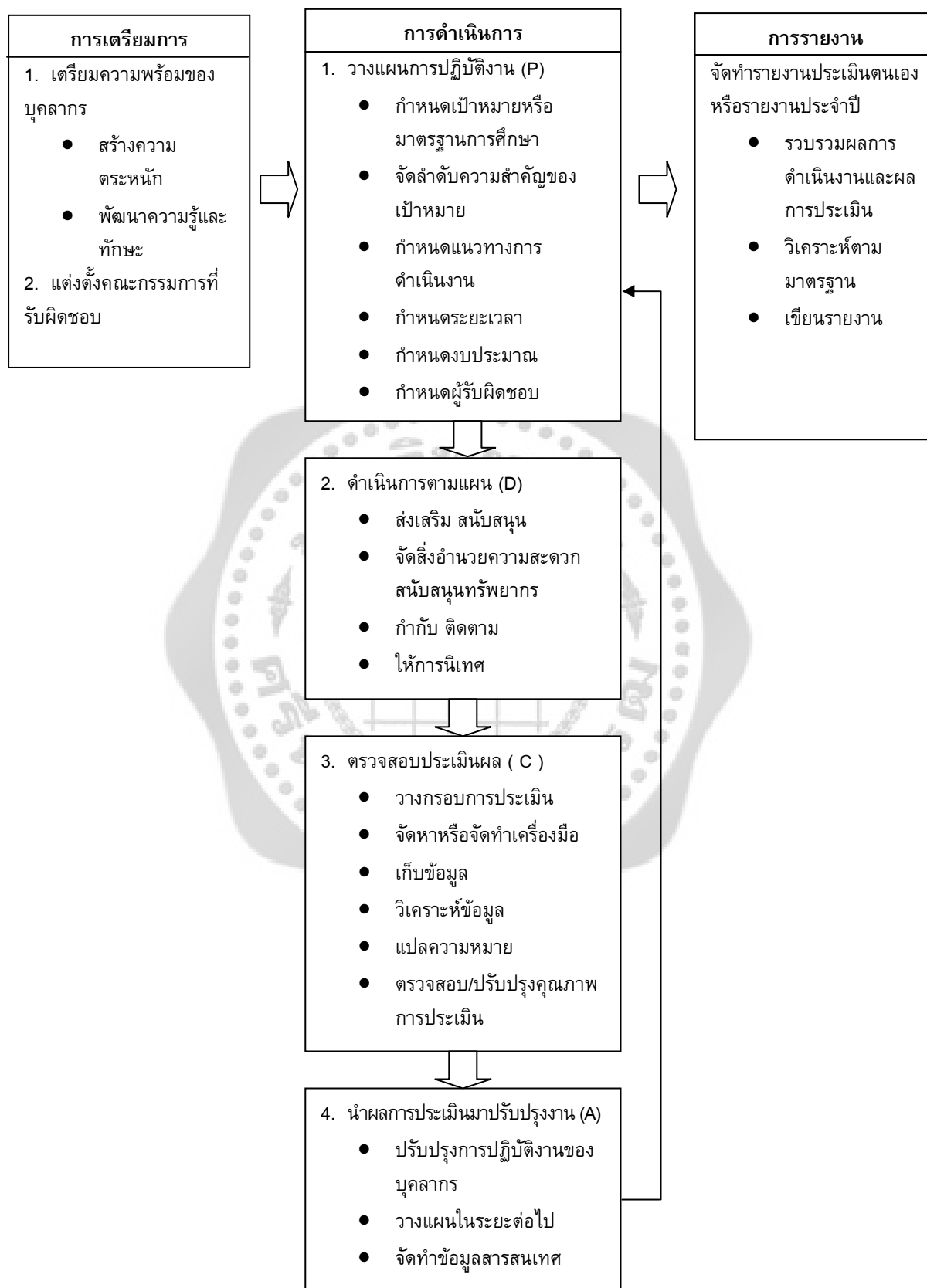
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 12-49) ได้กล่าวว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารอย่างมีคุณภาพหรือวงจร PDCA การประกันคุณภาพจึงไม่ใช่เรื่องใหม่ และจะต้องไม่แปลกแยกจากการทำงานตามปกติของสถานศึกษา แต่จะเป็นระบบที่ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการทำงานนั้น จะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการวิจัยในสถานศึกษานำร่อง ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน และร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ

ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโดยคำนึงถึงเงื่อนไขข้างต้น ควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากรและจัดให้มีกลไกในการดำเนินงานในเรื่องนี้ หลังจากนั้น บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานทั้งหมด และมีแนวทางการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนดังภาพประกอบ 7

ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ภาพประกอบ 7 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

1. การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอน ควรมีการเตรียมการในเรื่องต่างๆ โดยการเตรียมการที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีมให้มีบุคคลแกนนำที่มีความพร้อมในด้านความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ โดยมอบหมายให้บุคลากรมีบทบาทในชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้ร่วมงานด้วยกันเอง หรืออาจใช้วิทยากรมืออาชีพจากภายนอกก็ได้ แต่ในขณะเดียวกันควรเปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทราบความจำเป็นของการประกันคุณภาพอย่างทั่วถึง และร่วมมือ ร่วมใจในการดำเนินการต่อไปและอีกประการหนึ่งคือ การพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ทุกคนได้เข้าร่วม ซึ่งในการประชุมควรจัดแบ่งในแต่ละช่วง ดังนี้

- ช่วงแรก เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับภาพรวมของระบบการประกันคุณภาพภายใน กระบวนการบริหารงานคุณภาพ แล้วเริ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อจากนั้นก็ให้ร่วมกันปฏิบัติจริงในการวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ
- ช่วงที่ 2 เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการกำหนดกรอบและวางแผนการประเมิน และการสร้างเครื่องมือการประเมิน ต่อจากนั้นก็ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามกรอบและแผนการประเมิน
- ช่วงที่ 3 เน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมิน และการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง โดยจัดประชุมปฏิบัติการหลังจากที่บุคลากรมีการปฏิบัติงานและมีการประเมินตนเองตามแผนไปแล้วระยะหนึ่ง

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน จะเป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา แต่ในการดำเนินงานจำเป็นจะต้องมีผู้รับผิดชอบในการประสาน กำกับ ดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกันเป็นทีม

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

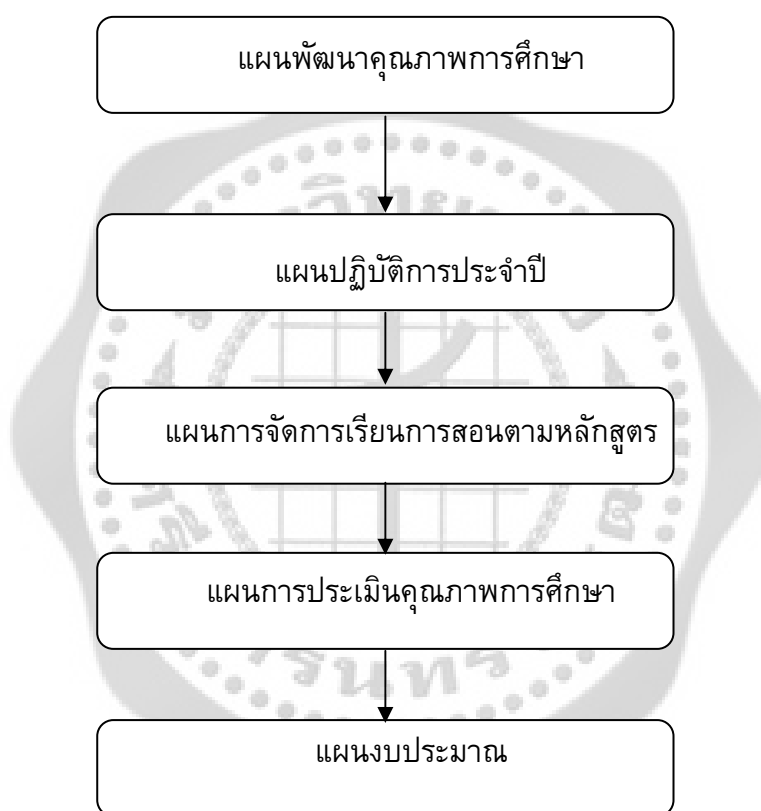
การดำเนินการประกันคุณภาพภายในประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการพัฒนาปรับปรุง ซึ่งทุกฝ่ายจะต้องดำเนินการร่วมกันในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

2.1 การวางแผน

การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้าเพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลา และทรัพยากรที่จะต้องใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

สำหรับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น จะต้องมีการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา หรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน และหน่วยงานต้น

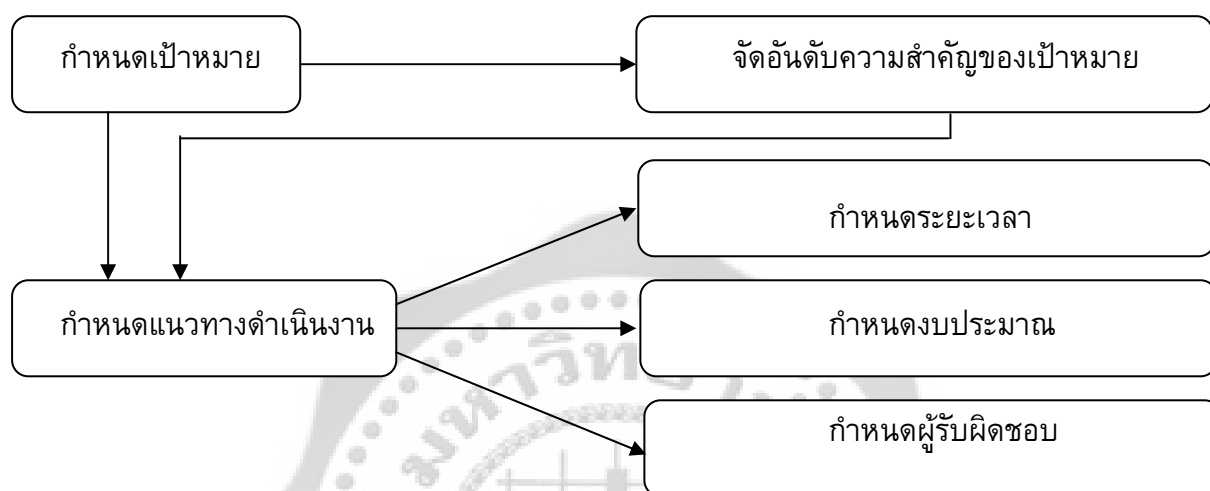
สังกัด เพื่อใช้เป็นแผนแม่บทสำหรับกำหนดทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายภายในระยะเวลาที่กำหนด เช่น 3-5 ปี รายละเอียดในการจัดทำธรรมนูญสถานศึกษา ควรศึกษาเพิ่มเติมจากการประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนต่างๆ คือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพการศึกษา แผนงบประมาณ ทั้งรายรับและรายจ่ายของสถานศึกษา ซึ่งแผนต่างๆ มีความเชื่อมโยงดังที่แสดงไว้ในภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของแผนต่างๆ ที่สถานศึกษาควรจัดทำ

ในการจัดทำแผนต่างๆ นั้น ควรวางแผนการประเมินผลไปพร้อมกันด้วย เพื่อใช้กำกับตรวจสอบการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนเพียงใด โดยมีการตั้งเป้าหมายว่าจะประเมินเรื่องใด ใช้วิธีการ รูปแบบอย่างไรในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล แผนการประเมินผลที่ดีควรสอดคล้องเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานตามปกติในชีวิตประจำวันของผู้บริหาร ครูและผู้เรียน นอกจากนี้ ควรต้องคิดงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผน จัดทำเป็นแผนงบประมาณ ทั้งรายรับและรายจ่ายของสถานศึกษา

ขั้นตอนการวางแผน ในการวางแผนใดๆ ก็ตามจะมีขั้นตอนการวางแผนที่สำคัญ คือการกำหนดเป้าหมาย การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลาดำเนินการ การกำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการ และการกำหนดงบประมาณที่จะใช้ ดังที่แสดงไว้ในภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 ขั้นตอนการวางแผน

2.1.1 การกำหนดเป้าหมาย

การวางแผนควรจะเริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย ที่แสดงถึงคุณลักษณะหรือคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งควรระบุให้ชัดเจนในธรรมนูญสถานศึกษา และใช้เป็นหลักหรือทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาหลังจากนั้นก็จัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ซึ่งควรครอบคลุมลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้เรียนที่พึงประสงค์ การบริหารจัดการ หลักสูตรและการเรียนการสอน ทรัพยากร สภาพแวดล้อม การประเมินผล การกำกับตรวจสอบ และการรายงาน

การกำหนดเป้าหมาย อาจทำได้โดยมีวิธีการ ดังนี้

(1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการวางแผน ข้อมูลต่างๆ ที่ควรศึกษาวิเคราะห์ คือ

- เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาหลักที่เป็นความต้องการส่วนร่วมของสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ ความมุ่งหมาย หลักการและแนวทางการจัดการศึกษาของไทยตามที่กำหนดใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด และมาตรฐานการศึกษาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอกที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว เป้าหมายหรือมาตรฐานที่เป็นความต้องการของส่วนรวมดังกล่าว เป็นเป้าหมายที่ควรเกิดขึ้นสถานศึกษาทุกแห่ง

- สภาพเศรษฐกิจ สังคมของท้องถิ่นและชุมชน ทั้งในด้านสภาพทั่วไป ปัญหาความต้องการและแนวโน้มการพัฒนา ซึ่งจะเป็นเป้าหมายหรือมาตรฐานเฉพาะสำหรับ สถานศึกษาแต่ละแห่งที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

- ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาที่แสดงภาพของสถานศึกษาตามความเป็นจริง ได้แก่ สถิติข้อมูลพื้นฐานที่แสดงสภาพทั่วไป ศักยภาพ หรือความสามารถในด้านต่างๆ ของสถานศึกษา เป็นการสำรวจหรือประเมินตนเองเบื้องต้น เพื่อให้ทราบจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษาของตน เพื่อหาแนวทางปรับปรุง โดยกำหนดเป็นเป้าหมายเพื่อพัฒนาต่อไป

(2) วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา การวิเคราะห์เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลต่างๆ และการสังเคราะห์เพื่อประสานความต้องการของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งความต้องการส่วนรวม ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา จะช่วยให้สถานศึกษามีความเข้าใจ สามารถวางแผน และทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะหากสามารถกำหนดเป้าหมายหลักที่เป็นความต้องการร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ได้แล้ว ก็จะสามารถนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามเป้าหมายนั้น ไปใช้ในการรายงานหรือตอบสนองความต้องการของหน่วยงานหรือฝ่ายต่างๆ ได้พร้อมกัน

ในส่วนที่มีความแตกต่างกัน แต่สถานศึกษาและชุมชนเห็นว่าเป็นเรื่องที่จะต้องเป็นเรื่องที่ต้องการ ก็อาจเพิ่มเป็นเป้าหมายที่ต้องการมุ่งเน้นเป็นพิเศษเฉพาะของสถานศึกษานั้นได้

2.1.2 การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย

การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายจะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะสถานศึกษาจะได้ทราบว่าเป้าหมายต่างๆ ที่ต้องการนั้น เป้าหมายใดสำคัญมากน้อยกว่ากันเพียงใด เพื่อกำหนดกิจกรรม บุคลากร ทรัพยากร และช่วงระยะเวลาที่จะดำเนินการในการพัฒนาเป้าหมายนั้นๆ ให้เหมาะสม สถานศึกษาบางแห่งที่ไม่ได้ตั้งเป้าหมายเพิ่มเติม นอกเหนือจากเป้าหมายหรือมาตรฐานของต้นสังกัดและมาตรฐานประเมินภายนอก ซึ่งเป็นมาตรฐานหลักที่ต้องทำอยู่แล้ว อาจไม่เห็นความจำเป็นของการจัดอันดับความสำคัญ ก็อาจจะข้ามขั้นตอนนี้ไปก็ได้ แต่สำหรับสถานศึกษาที่มีความต้องการเฉพาะของชุมชนท้องถิ่น และของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นหลายเป้าหมายหรือสถานศึกษาบางแห่งที่มีบุคลากรและทรัพยากรจำกัด อาจใช้การจัดอันดับความสำคัญเป็นเทคนิคที่ช่วยตัดสินใจให้การทำงานมีประสิทธิภาพ โดยอาจมุ่งดำเนินการบางเป้าหมายหลักก่อน แต่เป็นพื้นฐานที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาเป้าหมายอื่นตามมาพร้อมกันไปด้วย เป็นต้น

การจัดอันดับความสำคัญอาจทำได้โดยตั้งประเด็นเพื่อพิจารณา เช่น พิจารณาจากความต้องการของส่วนรวมระดับประเทศ ความต้องการของส่วนรวมระดับประเทศจำเป็นเร่งด่วน ความต้องการของท้องถิ่นและสถานศึกษา และศักยภาพของสถานศึกษาในการพัฒนาเป้าหมายนั้น แล้วให้ค่าน้ำหนักหรือความสำคัญเป็นคะแนน ประเด็นเพื่อพิจารณาและการให้ค่าน้ำหนักหรือความสำคัญเป็นคะแนนนั้น อาจปรับเปลี่ยนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถจัดอันดับความสำคัญได้ชัดเจน และตรงตามความเป็นจริงให้มากที่สุด

2.1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีปฏิบัติงาน

การกำหนดแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติงาน คือการนำเป้าหมายที่มีลักษณะเป็นความคิดเชิงนามธรรม มาทำให้เป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติ โดยคิดโครงการหรือกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือตัวบ่งชี้ที่มีความชัดเจนด้วย

การคิดโครงการหรือกิจกรรมนั้น ไม่จำเป็นต้องคิดโครงการให้ได้จำนวนมาก หรือไม่จำเป็นว่าทุกเป้าหมายจะต้องมีโครงการเฉพาะของเป้าหมายนั้น ในทางปฏิบัติจริง หากสามารถคิดโครงการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายจะต้องมีโครงการเฉพาะของเป้าหมายนั้น ในทางปฏิบัติจริง หากคิดโครงการที่ทำให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้สำเร็จ และเป้าหมายนั้นเอื้อต่อการพัฒนาเป้าหมายอื่นต่อไปได้ ก็อาจขยายโครงการนั้น โดยจัดกิจกรรมในโครงการนั้นเพิ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอื่นๆต่อไปได้ด้วย เป็นการทำงานแบบบูรณาการ ซึ่งจะเป็นการคิดโครงการที่ดีและมีประโยชน์เชื่อมโยงกัน อีกทั้งไม่เป็นการสร้างงานให้บุคลากรมากเกินไป โดยเฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาขนาดเล็ก และยังสามารถระดมคนและทรัพยากร เพื่อมุ่งดำเนินการในเรื่องที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ ดีกว่ากระจายคนและทรัพยากรไปทำโครงการเล็กๆ น้อยๆ มากมาย

2.1.4 การกำหนดระยะเวลา

ในการทำแผนควรมีการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานของโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ในแผนด้วย การกำหนดระยะเวลาจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพราะผู้ปฏิบัติจะได้ทราบว่างานใดควรจะต้องดำเนินการให้เสร็จเมื่อไร ต้องเร่งดำเนินการก่อน หรืออาจรอได้ และยังเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร หรือผู้ที่มีหน้าที่กำกับดูแล จะได้ติดตามงานได้ว่ามีความก้าวหน้าตามแผนเพียงใด

2.1.5 การกำหนดงบประมาณ

ควรคิดงบประมาณที่จะต้องใช้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ตามแผนอย่างรอบคอบและให้เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความพอเพียงและความเหมาะสมระหว่างรายรับ-รายจ่าย เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย โดยการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

2.1.6 การกำหนดผู้รับผิดชอบ

การกำหนดผู้รับผิดชอบที่เหมาะสมในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนหรือในกิจกรรมและโครงการต่างๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้แผนดังกล่าวสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรกำหนดไว้ในแผนให้ชัดเจนว่าเรื่องใดจะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของใครบ้าง

2.2 การปฏิบัติตามแผน

เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ โดยในระหว่างการทำงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะ

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข
- จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไป

อย่างมีประสิทธิภาพ

- กำกับ ติดตาม (Monitoring) ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด/ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน

- ให้นิเทศ ในระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องกำกับและติดตามว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่กำหนดไว้ หรือมีปัญหาหรือไม่ หากไม่เป็นไปตามแผนหรือมีปัญหาจะได้ให้นิเทศเพื่อปรับปรุงแก้ไข การกำกับและติดตามการปฏิบัติงานมีหลายวิธี ซึ่งจะขอยกมาเพียงตัวอย่างเท่านั้น คือ ผู้บริหารอาจติดตามด้วยการสอบถามเป็นรายบุคคล จัดประชุมกลุ่ม/หมวด/ฝ่าย หรือให้แต่ละบุคคล/กลุ่ม/หมวด/ฝ่ายรายงานความก้าวหน้าของการทำงานเป็นรายสัปดาห์หรือรายเดือน โดยอาจรายงานปากเปล่า หรือจัดทำรายงานเสนอ เพื่อให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล/กลุ่ม/หมวด/ฝ่ายได้มีผลการดำเนินงานดีเยี่ยม เป็นไปตามเป้าหมายหรือแผนที่กำหนด ซึ่งอาจมีการให้รางวัลเล็กๆ น้อยๆ เป็นการให้กำลังใจ

ผู้บริหารควรให้นิเทศเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การประเมินตนเอง และทักษะในด้านต่างๆ โดยผู้บริหารอาจให้นิเทศเอง หรือเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญแต่ละด้านมาให้นิเทศ หรือส่งบุคลากรไปฝึกอบรม

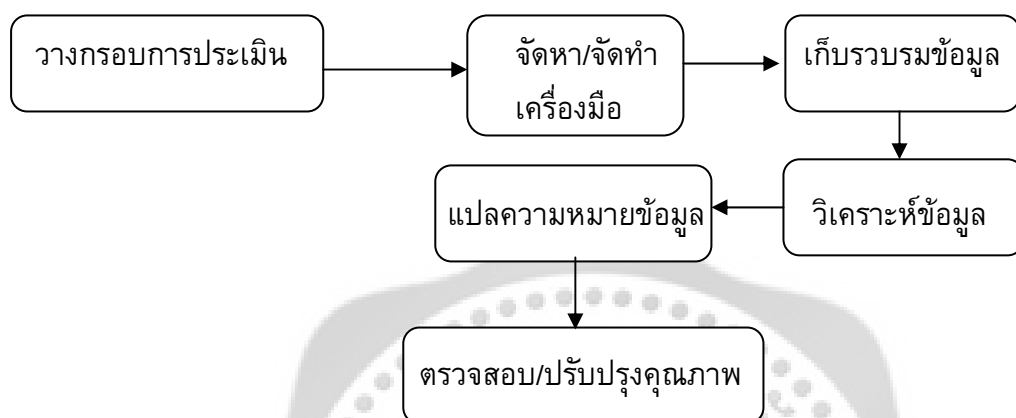
2.3 การตรวจสอบประเมินผล

การประเมินผล เป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง ผู้บริหารและครูที่เข้าใจระบบการประกันคุณภาพอย่างถูกต้อง จะตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผล ไม่กลัวการประเมินผลโดยเฉพาะการประเมินตนเอง ซึ่งเป็นการประเมินที่มุ่งเพื่อการพัฒนาไม่ใช่การตัดสินถูก-ผิด ไม่ใช่การประเมินเพื่อประเมิน และไม่ใช่เรื่องที่ทำยาก ไม่ต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมินมากมาย แต่เป็นการประเมินในงานที่ทำอยู่เป็นประจำ เครื่องมือที่ใช้อาจเป็นสิ่งที่มียอยู่แล้วโดยไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่

ในระหว่างที่สถานศึกษาดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ควรมีการตรวจสอบประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาว่า การดำเนินการเป็นไปในทิศทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่กำหนดในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการหรือไม่ เพียงใด มีจุดอ่อน จุดแข็งประการใด มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่กำหนดมากที่สุด และเมื่อสิ้นภาคเรียนหรือสิ้นปีการศึกษาจะต้องมีการประเมินสรุปรวมเพื่อนำผลมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงการดำเนินการในระยะต่อไป

จากการสรุปสังเคราะห์กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผลภายในตามพื้นฐานแนวคิดของการประเมินที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Evaluation) พบว่า กิจกรรมที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย การวางแผนการประเมิน การจัดหา/จัดทำเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย และการตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน ดังภาพประกอบ 10

กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผลภายใน

ภาพประกอบ 10 กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผลภายใน

2.3.1 การวางแผนการประเมิน

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้องในการวางแผนการประเมิน เพื่อกำหนดแนวทางในการประเมินว่า จะประเมินอะไร ใครเป็นผู้ประเมิน และมีรูปแบบในการประเมินเป็นอย่างไร โดยในการกำหนดกรอบการประเมินอาจจะพิจารณาประเด็นต่างๆ

2.3.2 การจัดหา/จัดทำเครื่องมือ

คณะกรรมการควรประชุมร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเครื่องมือที่จะใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่า จะใช้เครื่องมือชนิดใด หลังจากนั้นก็จัดหา/จัดทำเครื่องมือ

2.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดเก็บข้อมูลจะครอบคลุมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพียงใด ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมิน ถ้าต้องการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนคุณภาพของผู้เรียน หรือครู เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงเป็นรายบุคคล ก็ควรจะเก็บข้อมูลของทุกคนแล้วประเมินเป็นรายบุคคล แต่ถ้าต้องการประเมินในภาพรวม หรือเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองหรือชุมชน ในเรื่องเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเรียนการสอนต่างๆ ไป ก็สามารถใช่วิธีผสมตัวอย่างได้

2.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของสถานศึกษานั้น ผู้รับผิดชอบควรร่วมกันพิจารณากรอบการวิเคราะห์ว่าข้อมูลแต่ละประเด็นจะวิเคราะห์ในระดับใด ระดับบุคคล ระดับห้องเรียน หรือระดับภาพรวมของสถานศึกษา ใครเป็นผู้วิเคราะห์ วิเคราะห์ในช่วงเวลาใด เพื่อจะได้นำผลมาใช้

2.3.5 การแปลความหมาย

ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อสถานศึกษาได้แปลความหมายของข้อมูล โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ก่อนที่คณะกรรมการจะแปลความหมายของผลการประเมิน จะต้องกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน โดยคณะกรรมการจะต้องร่วมกันกำหนดให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ด้วยการพิจารณาข้อมูลผลการดำเนินการที่ผ่านมาของสถานศึกษาประกอบกับเกณฑ์ของที่อื่นว่าเป็นอย่างไร เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการตัดสิน และเนื่องจากการประเมินตนเองเป็นการประเมินเพื่อพัฒนา ดังนั้นเกณฑ์การประเมินควรจะดูพัฒนาการของสถานศึกษาด้วยในช่วงแรกอาจจะกำหนดเกณฑ์ที่คิดว่าสถานศึกษาสามารถทำได้ไปก่อน เพื่อให้มีกำลังใจในการทำงาน แล้วค่อยๆ ปรับให้สูงขึ้น

เมื่อสถานศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินแล้ว สถานศึกษาก็สามารถแปลความหมายของข้อมูลได้ว่าเรื่องใดมีผลการประเมินเป็นอย่างไร

2.3.6 การตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว ก็จะต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่า มีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือเพียงใด ซึ่งผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ โดยผู้บริหารควรมีการติดตามตรวจสอบในระหว่างการนิเทศ และประชุมร่วมกับคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการและพัฒนากระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องและเชื่อถือได้

2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน

เมื่อบุคลากรแต่ละคน แต่ละฝ่ายมีการประเมินผลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ส่งผลให้กับคณะกรรมการที่รับผิดชอบ ซึ่งจะต้องรวบรวมผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์แปลผลในภาพรวมทั้งหมด แล้วนำเสนอผลการประเมินต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา หัวหน้าหมวดผู้บริหาร เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนางานของตนเองต่อไป

การเผยแพร่ผลการประเมิน อาจใช้วิธีจัดประชุมครูภายในสถานศึกษา จัดบอร์ดหรือจัดทำรายงานผลการประเมินฉบับย่อแจกบุคลากร

ผลการประเมินสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร และใช้ในการวางแผนต่อไป รวมทั้งจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้

2.4.1 การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร

ในระหว่างการทำงานและมีการตรวจสอบประเมินผลทั้งในระดับรายบุคคลหรือระดับชั้น/หมวดวิชา ผู้บริหารและบุคลากรสามารถนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการทำงานของตนเองและปรับปรุงแผนการดำเนินงานได้เลย เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4.2 การวางแผนในระยะต่อไป

การนำผลการประเมินไปใช้จัดทำแผนในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป ควรมีการวิเคราะห์จุดเด่น และจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษา หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วิธีการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงสามารถทำได้ง่ายๆ โดยเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผลต่างที่เกิดขึ้นจะสะท้อนสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุง เมื่อทราบจุดที่ต้องปรับปรุงของสถานศึกษาแล้ว จะต้องนำมาร่วมกัน วิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อป้องกันและแก้ไขปรับปรุง หลังจากนั้นจึงระดมความคิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องมาช่วยกันหาวิธีแก้ปัญหา

ผลการประเมินอาจชี้จุดที่สถานศึกษาต้องทำการปรับปรุงหลายประการ ซึ่งสถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้พร้อมกัน ต้องกำหนดลำดับความสำคัญว่าปัญหาอะไรจำเป็นต้องพัฒนา ก่อน เพื่อนำมาวางแผนแก้ไขปรับปรุงแผนปฏิบัติงาน และจัดทำโครงการหรือกิจกรรมในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป

2.4.3 การจัดทำข้อมูลสารสนเทศ

ถ้าสถานศึกษานำผลที่ได้จากการประเมินมาพัฒนาเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน ก็จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน และประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งเมื่อหน่วยงานภายนอกเข้ามาประเมิน สถานศึกษาก็พร้อมที่จะนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่ผู้ประเมินต้องการได้ง่ายขึ้นในทุกๆ ด้าน

การดำเนินงานประเมินผลของสถานศึกษาไม่ได้สิ้นสุดเพียงแค่ทำการประเมินตนเองเพียงครั้งเดียว แล้วหยุดเลย แต่ต้องทำตลอดเวลา ผลการประเมินที่จัดทำเสร็จแล้ว ถือเป็นข้อมูลที่แสดงถึงสภาพการดำเนินงานในขณะนั้น ซึ่งต้องมีการตรวจสอบใหม่ว่าการดำเนินงานในช่วงต่อไปสอดคล้องกับเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาอย่างไร การพัฒนาปรับปรุงตนเองจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุด

3. การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการตามแผนและมีการประเมินผลภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในช่วงปลายปีการศึกษาจะต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มได้รับทราบไม่ว่าจะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ประเมินภายนอก เพื่อแสดงความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และพร้อมที่จะรับการประเมินจากภายนอก โดยดำเนินการดังนี้

- รวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน
- วิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา
- เขียนรายงาน

การรายงานผลการประเมินและเนื้อหาสาระที่ต้องการสื่อสารควรมี 2 แบบ ขึ้นอยู่กับผู้รับข้อมูล แบบแรกเป็นการรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วน เน้นในเชิงวิชาการเพื่อใช้สำหรับรายงานหน่วยงานต้นสังกัดและผู้ประเมินภายนอก ส่วนแบบที่สองเป็นการรายงานสรุปเพื่อเผยแพร่ให้กับกลุ่มผู้ปกครองและชุมชน โดยนำเสนอในลักษณะการบรรยายใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และมีความยาวไม่มาก ซึ่งจะทำให้ผู้ปกครองรับรู้ข้อมูลของสถานศึกษาได้มากขึ้น

เนื้อหาสาระที่นำเสนอในรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรมีหัวข้อดังนี้

1. ข้อมูลสภาพทั่วไปของสถานศึกษา เช่น ประวัติและความเป็นมาของสถานศึกษา สถานที่ตั้ง สังกัด รูปแบบ/หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน โครงสร้างการบริหารงาน ข้อมูลผู้บริหาร และบุคลากร จำนวนผู้เรียน งบประมาณ รวมทั้งข้อมูลสภาพชุมชน อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง
2. วิสัยทัศน์ เป้าหมายหรือมาตรฐาน และแผนงานของสถานศึกษา
3. ผลการประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ โดยแต่ละตัวบ่งชี้ควรรายงานเกี่ยวกับเป้าหมาย การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และผลการดำเนินงาน และอาจนำเสนอข้อมูล/หลักฐานสนับสนุนผลการดำเนินงานนั้นๆ ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ ในแต่ละมาตรฐานควรนำเสนอจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง และแนวทางแก้ไขด้วย
4. สรุปผลการประเมินของมาตรฐานแต่ละด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัย โดยในแต่ละด้านควรบอกถึงจุดเด่น เงื่อนไขที่ทำให้สำเร็จ จุดที่ต้องปรับปรุง สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปรับปรุงด้วย
5. ภาคผนวก อาจมีการรายงานเกี่ยวกับวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล หากเป็นที่ต้องการของหน่วยงานต้นสังกัด

คณะผู้จัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปีควรเป็นแกนนำหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพอสมควร ซึ่งจะทำให้สามารถสรุปผลการประเมินได้ถูกต้อง การจัดทำรายงานควรดำเนินการในส่วนที่สามารถทำได้ไปเรื่อยๆ ก่อนสิ้นปีการศึกษา ไม่จำเป็นต้องรอให้ถึงสิ้นปีการศึกษา เพราะจะทำให้จัดทำรายงานไม่ทันกำหนดเวลาที่จะต้องส่งหน่วยงานต้นสังกัด และเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

6. การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาจะดำเนินงานสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีการกำหนดให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาส่วนกลางและตามบริบทของสถานศึกษา (รัชนิวรรณ, ผลิเจริญผล, 2551: สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้ระบบประกันคุณภาพสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ สถานศึกษาได้ดำเนินการตามวงจรคุณภาพ PDCA ที่ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

ก่อนจะมีการดำเนินการตามขั้นตอนการดำเนินงาน PDCA ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานระบบประกันคุณภาพ และสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้วยการประชุม อบรมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เพื่อให้มีการดำเนินการเป็นอย่างมีระบบต่อเนื่อง ดังนี้

1. การวางแผน (PLAN) ต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอน ที่จะเป็เป้าหมายในการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งในการดำเนินงานจัดทำแผนต่างๆ ต้องกำหนดเป้าหมาย การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย กำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงาน การกำหนดระยะเวลา การกำหนดงบประมาณ การกำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และมีการประชุมให้ทุกคนในสถานศึกษาได้รับทราบการกำหนดแผนที่จะต้องดำเนินการร่วมกัน

2. การปฏิบัติตามแผน (DO) ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างเต็มศักยภาพเกิดผลสำเร็จ มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การกำกับ ติดตาม ทั้งรายบุคคล กลุ่มทำงาน หมวดหรือฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน และการนิเทศเพื่อให้บุคลากรได้มีความรู้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและมีความเชี่ยวชาญ

3. การตรวจสอบประเมินผล (CHECK) โดยการจัดทำการกำหนดกรอบการประเมิน การจัดทำเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลความหมาย การตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน เพื่อนำมาสรุปจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเป็นเอกสารเผยแพร่ และเป็นแนวทางในการนำผลมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานปีการศึกษาต่อไป

4. การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (ACTION) ได้แก่ การปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร การวางแผนในปีการศึกษาต่อไป และการจัดทำข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงานแต่ละปี ซึ่งจากการตรวจสอบประเมินผลการทำงานแล้วนำข้อบกพร่องมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามกระบวนการ PDCA ต่อไป เพื่อให้การทำงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย และศึกษาเงื่อนไขหรือเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาการประเมินคุณภาพภายนอก

หลังจากได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวจนเสร็จสิ้นแล้ว ยังต้องนำผลการดำเนินการทั้งหมดมาจัดทำเป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR/Self Assessment Report) ตามเงื่อนไขหรือเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อรายงานการประเมินตนเองให้กับหน่วยงานต้นสังกัด หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบ และเป็นหลักฐานในการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.)

ซึ่งอาจสรุปได้ว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาที่ถือว่าการปฏิบัติจริงและเกิดผลเชิงประจักษ์นั้น ได้อาศัยการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหารนั้น การควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบประเมินคุณภาพเป็นกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหาร โดยการควบคุมคุณภาพ ก็คือ การวางแผน และการดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

ให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ ก็คือ การตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาโดยตนเอง หรือหน่วยงานต้นสังกัด และการประเมินคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก โดยศึกษาเงื่อนไขหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้การดำเนินงานเป็นไปตามมาตรฐานหรือเป้าหมายการจัดการศึกษา

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

วิชัย ตรีเล็ก (2542: 181-188) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบบริหาร ISO 9000 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ทั้งผู้บริหารและครู มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ ISO 9000 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความคิดเห็นที่มีต่อสภาพปัจจุบันในโรงเรียน ความพร้อม และความเป็นไปได้ในการนำระบบบริหาร ISO 9000 มาใช้ในโรงเรียน ผู้บริหารมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการประกันคุณภาพ โดยใช้ระบบ ISO 9000 พบว่า มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง อายุ และวุฒิการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ ขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงาน บุคลากรไม่มีเวลา บุคลากรไม่เห็นความสำคัญและไม่ให้ความร่วมมือ ข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับระบบบริหาร ISO 9000 แก่บุคลากรในโรงเรียน

สุวัฒน์ พรหมวัง (2542: 156) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการ พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และพบว่าขนาดโรงเรียนและตำแหน่งของผู้ปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพโดยรวมไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีเพียง 1 ด้านที่ผู้บริหารและครูวิชาการมีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกัน คือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน

เกียรติศักดิ์ ทันจันทร์ (2543: 121) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร โดยศึกษาผู้บริหารโรงเรียน 200 คน พบว่า โดยเฉลี่ยมีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับน้อย ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร จำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ของผู้บริหาร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ปัญญา ปรารค์ทอง (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง การควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานโรงเรียน และด้านการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐาน อยู่ในระดับปานกลาง

ดวงดาว ทองผ่อง (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นผู้บริหารของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่า สภาพการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ปัญหาในการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน ผู้บริหารและครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพในการประกันคุณภาพภายในโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการประกันคุณภาพภายในโดยรวมแตกต่างกัน

ประทุมทิพย์ ศรีเมือง (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบจำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน รายด้านแตกต่างกัน ในส่วนการจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เตือนใจ สิงห์คำ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี พบว่า สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และถ้าจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ส่วนปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางและน้อย และถ้าจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่

อภิรักษ์ บินมามะ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ยังขาดความตระหนักและความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดงบประมาณ และการนิเทศ ติดตาม ใช้วิธีการที่ไม่หลากหลาย และปัญหาการดำเนินงานด้านตรวจสอบและการประเมิน พบว่า บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผล และรูปแบบการจัดทำเครื่องมือ การจัดทำสรุปผลรายงานการประเมินตนเอง

ของโรงเรียน มาจากความคิดเห็นของบุคลากรภายในโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียว และการจัดทำสรุปผล รายงานการประเมินตนเอง มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาจึงรีบเร่งในการจัดทำ และปัญหาด้านการ ประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า บุคลากรในโรงเรียนเกิดความวิตกกังวลในการรับการประเมิน จากองค์กรภายนอก เพราะไม่มั่นใจในความถูกต้องของการดำเนินงานตามความต้องการของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาและจำนวนเอกสารสารสนเทศมีจำนวนมากเกินไป จึงเป็นปัญหาในการจัดเก็บและดูแลรักษา

นเรศ รัตนศัพท์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มีผลการดำเนินงานโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบโดยจำแนก ตามตำแหน่ง โดยรวมมีการดำเนินงานแตกต่างกัน แต่จำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

เพ็ญนภา ฉลอง (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะการ ประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า สภาพการประกันคุณภาพภายในโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับ มาก และเมื่อจำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน ส่วนปัญหาในการประกัน คุณภาพภายในโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน แตกต่างกัน และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน

เกียรติศักดิ์ ฤทธิ (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่า การดำเนินงานประกัน คุณภาพโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาและอุปสรรค คือในด้านการเตรียมการก่อน การประกันคุณภาพ โรงเรียนมีโครงการและกิจกรรมทางวิชาการมาก มีเวลาค่อนข้างจำกัด ไม่มี งบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพภายในโดยตรง และบุคลากรที่เป็นคณะทำงานมีงานประจำมาก บางโรงเรียนขาดอัตรากำลังครู ด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ไม่สามารถดำเนินการ ตามแผนที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง โรงเรียนไม่ได้เผยแพร่ผลการประเมินแก่หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหารไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนอย่างมีระบบและต่อเนื่อง

ด้านการจัดทำรายงานการประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี ไม่สามารถวิเคราะห์รูปแบบ การรายงานการประเมินตนเองได้ เพราะขาดบุคลากรที่มีทักษะที่จะมาเป็นคณะทำงาน

สงัด เกตุรัตน์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับ การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยใช้เครื่องมือ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา สร้างจากตัวบ่งชี้ คุณภาพการศึกษา และการสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา พบว่า การ ดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และปัญหาการดำเนินงาน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย และมีแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐาน การศึกษา คือ โรงเรียนควรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ อ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ เพิ่มครูให้ครูชั้นเรียน ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

อิทธิรงค์ ปานะถึก (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า มีระดับการปฏิบัติโดยรวม และรายด้าน คือการควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพ อยู่ในระดับมาก การทำงานเป็นทีมของสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติโดยรวม อยู่ในระดับมาก และรายด้าน 6 ด้าน คือ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน การสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน ความร่วมมือและการใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำที่เหมาะสม สัมพันธภาพระหว่างกลุ่ม และการสื่อสารที่ดี อยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง-ระดับสูง และความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในการทำงานของคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา กับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้านเป็นความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำ

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาเจอร์ (Hager. 1997: Abstract) ได้วิจัยเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ (QA) ในด้านการฝึกอบรมและอาชีวศึกษา (VET-Vocational Education and Training) ในประเทศออสเตรเลีย ช่วงเวลา 6 ปี โดยศึกษาปัจจัยที่น่าสนใจ 3 ประการ คือ ความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดของภาคอุตสาหกรรมซึ่งมีผลประโยชน์จากการประเมิน เพื่อประกันคุณภาพการเพิ่มขึ้นของการแข่งขันในตลาดการฝึกอบรม การเพิ่มขึ้นของความต้องการของชุมชนสำหรับคุณภาพ จากการศึกษากระบวนการประกันคุณภาพของระบบที่มั่นคง การจัดคุณภาพทั้งหมดจะขึ้นอยู่กับมาตรฐานนานาชาติ การวิจัยเสนอแนะว่าประเด็นที่ควรคำนึงถึงในการดำเนินงาน (QA) ในภาค VET คือ ข้อกำหนดส่วนบุคคล กระบวนการวางแผน โปรแกรมพัฒนาทีมงาน การสืบให้รู้ในเรื่องความต้องการของลูกค้า และบทบาทของการตรวจสอบ การประเมินและการวัดผล การศึกษาเรื่อง VET ชี้ให้เห็นว่าปัญหาหลักทั้งหมด คือ ความยากลำบากในการวางพื้นฐานขององค์กร

ฟูอินลิง (Fuinling. 2000: Abstract) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยไทย พบว่า บางสถาบันการดำเนินการประกันคุณภาพในระดับภาควิชาและสถาบันใช้ระบบ ISO9000 บางสถาบันใช้ในระดับสถาบันหรือระดับภาควิชาเพียงระดับเดียว และบางส่วนใช้ระบบบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (TQM) คณะกรรมการมหาวิทยาลัย กล่าวว่า ระบบ ISO 9000 มีความชัดเจน แต่ในระบบบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร (TQM) ไม่ได้กล่าวถึง ขอบเขตการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพในอนาคต ประกอบด้วยลักษณะรูปแบบและกระบวนการดำเนินการของสถาบันที่น่าเชื่อถือ โครงสร้างของคณะที่มงานการประเมินและตรวจสอบ และวัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพภายใน

มารเอส (Marais. 2003: Abstract) ได้ศึกษา ความสำคัญของการควบคุมคุณภาพภายใต้ระบบการตรวจสอบคุณภาพภายใน พบว่าควรเพิ่มมาตรฐานและแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพภายในของแอฟริกาใต้ การควบคุมคุณภาพเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการตรวจสอบคุณภาพภายใน

มาตรฐานการตรวจสอบคุณภาพภายในควรปรับปรุงตามสถานการณ์ ผู้ตรวจสอบคุณภาพควรกระตุ้นหน้าที่การตรวจสอบคุณภาพภายในให้มีการดำเนินการตามมาตรฐานภายในที่กำหนด ซึ่งจะเป็นการยกระดับภาพลักษณ์การตรวจสอบคุณภาพภายในและทำให้มีความเชื่อมั่นในอนาคต

บาร์เรท-สโบริน (Barrette-Sabourin. 2005: Abstract) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบและการประเมินหลักสูตรการพัฒนาระบบประกันคุณภาพสำหรับโปรแกรม ICAO TRAINIAR โดยสมาชิก ICAO TRAINIAR มีการพัฒนาหลักสูตรระบบการประกันคุณภาพ ด้วยสมาชิกต้องตระหนักถึงการเพิ่มความสัมพันธ์ของสมาชิก การควบคุมคุณภาพในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรด้วยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องในหน่วยงาน ระบบควรจะมีควมยากขึ้นและระบุข้อผิดพลาดของระบบได้ในโปรแกรมการฝึก

บุญโคม (Boonkoom. 2005: Abstract) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพสถาบันราชภัฏในประเทศไทย 1) สถาบันราชภัฏมีการดำเนินการประกันคุณภาพอย่างไร 2) สถาบันราชภัฏสามารถเพิ่มการดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างไร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ในเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งพบว่า สถาบันราชภัฏดำเนินการประกันคุณภาพจากฐานขอบเขตงานคุณภาพที่ถูกสร้างโดยสภามหาวิทยาลัยที่กำหนดว่าการประกันคุณภาพประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ และมี 3 กลยุทธ์ที่ใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพ คือ การประเมินตนเอง การตรวจสอบ และการตรวจสอบทบทวนจากเพื่อนร่วมงาน และได้พบว่าสถาบันราชภัฏมีความยุ่งยากและมีอุปสรรคมากมายในการประกันคุณภาพ ระบบการประกันคุณภาพไม่สมบูรณ์ด้วยการประเมินคุณภาพภายนอกไม่สมบูรณ์ ที่ได้ถูกดำเนินการโดยองค์กรเอกชน แต่จัดตั้งโดยองค์กรรัฐ ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหา รูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพต้องมีความยืดหยุ่นได้ ไม่เพียงแต่ในสถาบันราชภัฏรวมทั้งสถาบันการศึกษาอื่นด้วย ควรเพิ่มวิธีการที่หลากหลายในการดำเนินการประกันคุณภาพ เช่น เพิ่มความตระหนักในความสำคัญของการประกันคุณภาพ เพิ่มความรู้ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพ และใช้ระบบการประกันคุณภาพที่เหมาะสม

แซมโซโนวา (Samsonova. 2006: Abstract) ได้ศึกษา การตอบรับของท้องถิ่นกับความกดดันระดับชาติ ในกระบวนการสถาบันการตรวจสอบคุณภาพในรัสเซีย ว่า การตรวจสอบคุณภาพงานเขียนถูกใช้เป็นการง่าย ๆ ในการแสดงหัวข้อการพัฒนาคุณภาพทั่วไปในระบบการตรวจสอบของชาติ ประกอบด้วย 3 ส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ การตอบรับของท้องถิ่นสู่การตื่นตัวความกดดันระดับชาติ และส่วนที่ 2 คือ การวิเคราะห์วิธีการที่ผู้ตรวจสอบคุณภาพระดับท้องถิ่นใช้โปรแกรมและจุดมุ่งหมายระดับชาติ และส่วนที่ 3 คือ การเกี่ยวข้องกับวิธีการในกิจกรรมของตัวแทนระดับชาติ และผู้ตรวจสอบระดับชาติที่ถูกแปลความหมายด้วยผู้ตรวจสอบคุณภาพระดับท้องถิ่น

แอปเพล (Appell. 2007: Abstract) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำและชุมชนแห่งการเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น โปรแกรมนอกหลักสูตร พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีผลต่อการพัฒนาและปรับปรุงทักษะความเป็นผู้นำของผู้บริหารศูนย์โปรแกรมนอกหลักสูตร และการดำเนินการความร่วมมือและการฝึกฝนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นมีผลต่อผู้บริหารศูนย์ระดับมาก ในด้านการพัฒนาภาวะผู้นำ การพัฒนาทักษะใหม่ในการย้ายสู่โปรแกรมนอกหลักสูตร และการได้รับ

ความรู้ตามความต้องการ การพัฒนาบุคลากร และกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาโปรแกรมนอกหลักสูตร และการสนับสนุนจากทุกระดับ ได้แก่ รัฐบาล, เขตปกครอง, หน่วยงานท้องถิ่น, โรงเรียนในเขต, และโรงเรียนท้องถิ่นมีความสำคัญในการทำให้โปรแกรมนอกหลักสูตรประสบผลสำเร็จ

ไรอัน (Ryan. 2008: Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ภายนอกกับการสนับสนุนการเรียนรู้ในวิทยาลัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในรูปแบบ ทฤษฎีความสัมพันธ์สาธารณะ และความสัมพันธ์ภายนอก ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิทยาลัยชุมชน กรอบแนวคิดทฤษฎีในการศึกษาถูกสร้างโดย 2 ทฤษฎีความสัมพันธ์สาธารณะ คือ ความสัมพันธ์ภายนอกในการร่วมผลประโยชน์และช่วยเหลือให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และการเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาหน้าที่การปฏิบัติความสัมพันธ์สาธารณะในวิทยาลัยชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งความสัมพันธ์ภายนอกในการสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างโอกาสการเรียนรู้ การสร้างคณะและบุคลากรเรียน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเข้าถึงการเรียนรู้ การจัดทรัพยากรสนับสนุนโดยตรง การจัดสรรงบประมาณและสิ่งจำเป็นของวิทยาลัย การสร้างผลประโยชน์สำหรับหน่วยงานภายนอก

เมเยอร์ (Meyers. 2008: Abstract) ได้กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีอาชีพ เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของโรงเรียนที่ครูต้องทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อการพัฒนาโรงเรียน และพื้นฐานความสำเร็จของนักเรียน โดยร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการเข้าถึงเป้าหมาย ภาวะผู้นำในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจะสร้างและคงวัฒนธรรม แนวทางการดำเนินงาน และอิทธิพลในพฤติกรรมของครูที่ไม่ยอมรับการทำงานร่วมกับชุมชน ความสำเร็จในชุมชนแห่งการเรียนรู้มีอาชีพจะไม่สามารถประสบผลสำเร็จได้ถ้าปราศจากความความเป็นผู้นำที่ไม่เข้มแข็ง การคิดเห็นทางบวก และเพียงพอ โดยการวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำเฉพาะบุคคลและความสำเร็จของโรงเรียนในด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้มีอาชีพ และอีกประการหนึ่งคือ ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์การทำงาน การเข้าร่วมการทำงานชุมชนแห่งการเรียนรู้มีอาชีพจะมีผลต่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้มีอาชีพ โดยเปรียบเทียบการประเมินผู้บริหารในสถานศึกษา และในการเปลี่ยนแปลงการศึกษาที่ซับซ้อน นักการศึกษาจะต้องสร้างความเข้าใจว่าความเกี่ยวข้องระหว่างโรงเรียนกับสมาชิกชุมชนมีอิทธิพลต่อการกำหนดอนาคตโรงเรียน

ดีลันซี (Delancy. 2000: 2349-A) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการตัดสินใจในหลักสูตรการเรียนระดับเขต พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนต่อการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน มีผลต่อวิสัยทัศน์นักการศึกษา และมีความคิดเห็นแตกต่างกัน การใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม การสื่อสารสองทางจะเกิดประโยชน์ในกระบวนการตัดสินใจ และทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งในโรงเรียน

โกลด์ (Gold. 2000: 295-A) ได้ศึกษาเรื่อง การให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนในเขตเมืองครอบคลุมไปถึงความต้องการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกัน และเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและนักการศึกษา ชุมชนที่มีรายได้ต่ำจะมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

รูสโซ (Rousseau. 2007: Abstract) ได้ทำการวิจัยกรณีศึกษาองค์กร SUPERNET (School United to Provide Enhanced Resource Network) ในเขตเท็กซัสตะวันออก เพื่อปรับสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาในพื้นที่ที่ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น โดยจัดองค์กรสร้างเครือข่ายการจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งในการดำเนินการนี้จะสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้ท้องถิ่นได้รับโอกาสทางความรู้และทักษะในการวางแผน เครื่องมืออุปกรณ์ การเชื่อมโยงกับทั่วโลก พร้อมกับการสนับสนุนผู้นำทางการศึกษาทุกระดับผ่านกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง ชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่หลากหลายระดับนี้จะจัดผู้ควบคุมดูแล ผู้บริหาร ผู้อำนวยการหลักสูตร ผู้อำนวยการเทคโนโลยี และครูที่สอนทักษะในห้องเรียน ให้ครูได้พบกับสิ่งที่หลากหลายในการเลือกใช้กับการเรียนการสอน

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ สรุปได้ว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและมาก ส่วนปัญหาการดำเนินงานมีอยู่ในระดับน้อย ทั้งยังมีความหลากหลายแตกต่างกันบ้างตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน และมีกระบวนการดำเนินงานไม่สัมพันธ์กับระบบการประกันคุณภาพ 3 องค์ประกอบ คือ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผล ทำให้มีอุปสรรคและไม่สมบูรณ์ด้วยการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งควรเพิ่มวิธีการที่หลากหลาย มีความยืดหยุ่นได้ ให้ความรู้ ความเข้าใจ และใช้ระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสม และในการเข้าร่วมการทำงานกับชุมชน โดยการร่วมกันกำหนด วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ ที่จะสร้างความเข้าใจในการกำหนดอนาคตการจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 109 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 21 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 48 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 40 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 109 โรงเรียน
2. กำหนดขนาดของประชากร ร้อยละ 40 ของจำนวนประชากรทั้งหมด ได้จำนวน 43 โรงเรียน
3. ในกลุ่มประชากร 43 โรงเรียน มีครูผู้สอนทั้งสิ้น 688 คน
4. สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ (บุญชม ศรีสะอาด. 2532: 159-168) กำหนดกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 ได้จำนวนครูผู้สอนทั้งสิ้น 138 คน ดังนั้น เพื่อความสะดวกและเหมาะสมในการเทียบสัดส่วนตามขนาดโรงเรียน ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็น 150 คน
5. เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามขนาดโรงเรียนรายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
	โรงเรียน	ครู	โรงเรียน	ครู
ขนาดใหญ่	8	393	8	86
ขนาดกลาง	19	189	19	41
ขนาดเล็ก	16	106	16	23
รวม	43	688	43	150

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยการจำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติและระดับปัญหาการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับคือ ระดับปฏิบัติมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้พิจารณาว่าอยู่ในระดับใด ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด/มีปัญหามากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก/มีปัญหามาก
- 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง/มีปัญหามาก
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย/มีปัญหาน้อย
- 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด/มีปัญหาน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร งานวิจัย รายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรที่จะศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางและขอบเขต ในการออกแบบสอบถามตามหัวข้อที่กำหนดและเลือกรูปแบบที่เหมาะสม ที่จะเก็บข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

3.2 สร้างข้อคำถาม เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไขปรับปรุงและให้คำแนะนำเพิ่มเติม

3.3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่า IOC พร้อมทั้งให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่อผู้วิจัย ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้

- 1) อาจารย์ ดร.นิตย โจนรัตน์วานิชย์
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- 2) ดร.บัญญัติ จันทร์ดา
ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก
- 3) นางสุนทรี เล้าอรุณ
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) จังหวัดนครปฐม
- 4) นายสมศักดิ์ วงษ์จำปา
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
- 5) นางสาววิไล คชศิลา
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

3.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน มาตรฐานความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 และในส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขอย่างสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปติดต่อขอความร่วมมือกับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์

4.3 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 150 ฉบับ จากจำนวนทั้งหมด 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของบุคลากร โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตาราง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อของระดับการปฏิบัติ การแปลความหมายการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) กำหนด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ระดับการปฏิบัติได้มากที่สุด/มีปัญหาน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติได้มาก/มีปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติได้ปานกลาง/มีปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติได้น้อย/มีปัญหาน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ระดับการปฏิบัติได้น้อยที่สุด/มีปัญหาน้อยที่สุด

5.3 การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ โดยใช้การทดสอบค่าที (Independent Samples Test)

5.4 การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

6.1.1 ตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้โดยการหาค่า IOC

6.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient)ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach.1970:161)

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำแนกตามประสบการณ์ ใช้การทดสอบค่าที (Independent Samples Group)

6.2.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม จำแนกตามขนาดโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติของการแจกแจงแบบ F (F-distribution)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลรวมกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความถี่และค่าร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างแยกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน
2. หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวม รายด้าน และรายข้อ
3. หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของคะแนนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวม รายด้าน และรายข้อ
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ โดยการทดสอบค่าที (Independent Samples Group)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

1. หาค่าความถี่และค่าร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างแยกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน

สถานภาพ	จำนวนครู (คน)	ร้อยละ
1. ประสบการณ์		
1.1 ต่ำกว่า 20 ปี	35	23.3
1.2 21 ปีขึ้นไป	115	76.7
รวม	150	100.0
2. ขนาดโรงเรียน		
2.1 ขนาดเล็ก ต่ำกว่า 120 คน	23	15.3
2.2 ขนาดกลาง 121-300 คน	41	27.3
2.3 ขนาดใหญ่ 301 คนขึ้นไป	86	57.4
รวม	150	100.0

จากตาราง 3 แสดงว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7

ขนาดโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3

2. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้านและรายข้อ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการพัฒนาคุณภาพ	4.00	0.54	มาก
2. ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ	3.89	0.52	มาก
3. ด้านการประเมินคุณภาพ	4.11	0.56	มาก
รวม	4.00	0.50	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยอันดับแรกไปอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประเมินคุณภาพ ($\bar{X}=4.11$) ด้านการพัฒนาคุณภาพ ($\bar{X}=4.00$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X}=3.89$) ตามลำดับ

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
รายด้าน และรายชื่อในด้านการพัฒนาคุณภาพ

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการพัฒนาคุณภาพ			
1. การกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานให้สอดคล้องกับ มาตรฐานของต้นสังกัดและความต้องการของชุมชน ตามบริบทของสถานศึกษา	3.98	0.69	มาก
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วน ท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐาน การศึกษา	3.86	0.70	มาก
3. การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษาของ สถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนด เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา	4.09	0.78	มาก
4. การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเป็นไปตาม ความจำเป็นเร่งด่วน หรือความต้องการของท้องถิ่น และสถานศึกษา	3.95	0.73	มาก
5. การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเป็นไปตาม กระบวนการตัดสินใจร่วมกันของคณะทำงาน	4.03	0.70	มาก
6. การกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีการ ปฏิบัติมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนสามารถ ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่ ต้องการได้	3.97	0.71	มาก
7. การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการ ดำเนินงานของโครงการตามแผน	4.00	0.72	มาก
8. การกำหนดงบประมาณมีความพอเพียงและใช้จ่าย ได้อย่างคุ้มค่ากับการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย	3.92	0.74	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
9. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ความ รับผิดชอบเหมาะสมกับการดำเนินการแต่ละ กิจกรรม/โครงการ	4.05	0.74	มาก
10. การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุม เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา	4.19	0.68	มาก
11. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศมีความต่อเนื่องและมี ระบบ	4.00	0.81	มาก
12. การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงาน ร่วมกันพัฒนางานอย่างเป็นระบบ	4.15	0.78	มาก
13. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรให้การ ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	3.95	0.80	มาก
14. การกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้	3.99	0.69	มาก
15. การนิเทศให้ความรู้ที่บุคลากรสามารถนำไป ปฏิบัติงานได้จริง	3.89	0.82	มาก
รวม	4.00	0.54	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
แห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการพัฒนา
คุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.00) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ทุกรายชื่ออยู่ในระดับมาก
โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติ
การประจำปี ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ($\bar{X}$ =4.19)
และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นเพื่อ
กำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}$ =3.86)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการ
พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
รายด้าน และรายข้อในด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ			
1. มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ การดำเนินงานของสถานศึกษา	3.91	0.74	มาก
2. มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศง่ายและสะดวก ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนางานได้	3.93	0.70	มาก
3. การกำหนดกรอบการประเมินเชื่อมโยงกับ เป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษา	3.91	0.70	มาก
4. การจัดทำเครื่องมือมีความเหมาะสมกับลักษณะ ของตัวบ่งชี้ในเป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐาน การศึกษาที่จะวัด	3.80	0.69	มาก
5. มีการเก็บข้อมูลจากหลายๆแหล่ง เพื่อตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือ	3.79	0.74	มาก
6. มีการรอบการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดเกณฑ์การ ตัดสินที่เหมาะสม	3.82	0.69	มาก
7. ผลการประเมินมีความเหมาะสม ถูกต้อง และ น่าเชื่อถือตามแผนที่กำหนดไว้	3.90	0.68	มาก
8. การนำเสนอผลการประเมินต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.81	0.67	มาก
9. การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการ ทำงานของตนเอง	3.94	0.66	มาก
10. การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.97	0.70	มาก
11. มีการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนว ทางแก้ไขจากผลการประเมิน โดยมีส่วนร่วม จากทุกฝ่าย	3.91	0.67	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
12. การทบทวนการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัว บ่งชี้ยังไม่บรรลุเป้าหมาย	3.86	0.70	มาก
13. มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมิน คุณภาพภายในสถานศึกษา	4.01	0.74	มาก
14. การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการพัฒนา คุณภาพสู่มาตรฐานที่กำหนดจากหน่วยงานต้น สังกัด	3.94	0.70	มาก
15. มีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดจาก หน่วยงานต้นสังกัด	3.90	0.74	มาก
รวม	3.89	0.52	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
แห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการติดตาม
ตรวจสอบคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ใน
ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.01$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการเก็บข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง
เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 3.79$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการ
พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
รายงาน และรายชื่อในด้านการประเมินคุณภาพ

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
ด้านการประเมินคุณภาพ			
1. การศึกษาเกณฑ์ระดับคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของส่วนกลางหรือหน่วยงานต้นสังกัด	4.01	0.70	มาก
2. การประชุมบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการประเมินคุณภาพภายใน สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด	4.05	0.72	มาก
3. การสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	4.05	0.75	มาก
4. การประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และ หน่วยงานต้นสังกัดในการติดตามตรวจสอบผลการ ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.03	0.70	มาก
5. การวางแผนและเตรียมความพร้อมในการประเมิน คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมิน คุณภาพภายใน	4.18	0.72	มาก
6. การตรวจสอบเอกสาร หลักฐานและร่องรอยให้ เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.14	0.69	มาก
7. ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.29	0.75	มาก
8. การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีของสถานศึกษา รายงานต่อ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน	4.21	0.77	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
9. การศึกษาเงื่อนไข เกณฑ์ระดับคุณภาพตามรูปแบบ และวิธีการสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา	4.07	0.67	มาก
10. การศึกษาข้อเสนอแนะในการรายงานการประเมิน สถานศึกษาในรอบแรกในประเด็นจุดพัฒนา เพื่อ นำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	4.07	0.76	มาก
11. การประชุมบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมของ สถานศึกษาเพื่อขอรับการประเมิน	4.06	0.74	มาก
12. การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรใน สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอก	4.03	0.73	มาก
13. การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กร ภายนอกเพื่อขอรับการประเมิน	4.01	0.73	มาก
14. การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก	4.22	0.69	มาก
15. การเตรียมความพร้อมด้านเอกสาร หลักฐาน และ ร่องรอย ตามประเด็นการตรวจสอบขององค์กรภายนอก	4.25	0.72	มาก
รวม	4.11	0.56	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
แห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการประเมิน
คุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับมาก
โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของ
การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.29$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การศึกษา
เกณฑ์ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของส่วนกลางหรือหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 4.01$) และ
การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรภายนอกเพื่อขอรับการประเมิน ($\bar{X} = 4.01$)

3. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้านและรายข้อ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม รายด้าน

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
1. ด้านการพัฒนาคุณภาพ	2.16	0.71	น้อย
2. ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ	2.14	0.71	น้อย
3. ด้านการประเมินคุณภาพ	2.02	0.75	น้อย
รวม	2.10	0.68	น้อย

จากตาราง 8 แสดงว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.10$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยอันดับแรกไปอันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพ ($\bar{X} = 2.16$) ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ($\bar{X} = 2.14$) และด้านการประเมินตรวจสอบ ($\bar{X} = 2.02$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
รายด้าน และรายชื่อในด้านการพัฒนาคุณภาพ

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านการพัฒนาคุณภาพ			
1. การกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานให้สอดคล้องกับ มาตรฐานของต้นสังกัดและความต้องการของชุมชน ตามบริบทของสถานศึกษา	2.22	0.91	น้อย
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วน ท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐาน การศึกษา	2.33	0.87	น้อย
3. การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษาของ สถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนด เป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา	2.13	0.93	น้อย
4. การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเป็นไปตาม ความจำเป็นเร่งด่วน หรือความต้องการของท้องถิ่น และสถานศึกษา	2.14	0.91	น้อย
5. การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเป็นไปตาม กระบวนการตัดสินใจร่วมกันของคณะทำงาน	2.09	0.84	น้อย
6. การกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีการ ปฏิบัติมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนสามารถ ดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่ ต้องการได้	2.15	0.77	น้อย
7. การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการ ดำเนินงานของโครงการตามแผน	2.11	0.81	น้อย
8. การกำหนดงบประมาณมีความพอเพียงและใช้จ่าย ได้อย่างคุ้มค่ากับการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย	2.31	1.00	น้อย

ตาราง 9 (ต่อ)

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
9. การกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ความ รับผิดชอบเหมาะสมกับการดำเนินการแต่ละ กิจกรรม/โครงการ	2.08	0.95	น้อย
10. การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุม เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา	2.06	0.90	น้อย
11. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศมีความต่อเนื่องและมี ระบบ	2.09	0.90	น้อย
12. การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงาน ร่วมกันพัฒนางานอย่างเป็นระบบ	2.07	0.93	น้อย
13. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ทรัพยากรให้การ ปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	2.21	0.92	น้อย
14. การกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตาม เป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้	2.19	0.86	น้อย
15. การนิเทศให้ความรู้ที่บุคลากรสามารถนำไป ปฏิบัติงานได้จริง	2.23	0.91	น้อย
รวม	2.16	0.71	น้อย

จากตาราง 9 แสดงว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการพัฒนาคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.16) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}$ = 2.33) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}$ = 2.06)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
รายด้าน และรายข้อในด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ			
1. มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ การดำเนินงานของสถานศึกษา	2.18	0.91	น้อย
2. มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศง่ายและสะดวก ต่อการนำไปใช้ในการพัฒนางานได้	2.09	0.82	น้อย
3. การกำหนดกรอบการประเมินเชื่อมโยงกับ เป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษา	2.14	0.82	น้อย
4. การจัดทำเครื่องมือมีความเหมาะสมกับลักษณะ ของตัวบ่งชี้ในเป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐาน การศึกษาที่จะวัด	2.25	0.92	น้อย
5. มีการเก็บข้อมูลจากหลายๆแหล่ง เพื่อตรวจสอบ ความน่าเชื่อถือ	2.24	0.91	น้อย
6. มีการรอบการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดเกณฑ์การ ตัดสินที่เหมาะสม	2.17	0.88	น้อย
7. ผลการประเมินมีความเหมาะสม ถูกต้อง และ น่าเชื่อถือตามแผนที่กำหนดไว้	2.05	0.82	น้อย
8. การนำเสนอผลการประเมินต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง	2.11	0.83	น้อย
9. การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการ ทำงานของตนเอง	2.09	0.87	น้อย
10. การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุง แผนการดำเนินงานของสถานศึกษา	2.11	0.84	น้อย
11. มีการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนว ทางแก้ไขจากผลการประเมิน โดยการมีส่วนร่วม จากทุกฝ่าย	2.16	0.89	น้อย

ตาราง 10 (ต่อ)

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
12. การทบทวนการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัว บ่งชี้ยังไม่บรรลุเป้าหมาย	2.16	0.86	น้อย
13. มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมิน คุณภาพภายในสถานศึกษา	2.05	0.81	น้อย
14. การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการพัฒนา คุณภาพสู่มาตรฐานที่กำหนดจากหน่วยงานต้น สังกัด	2.13	0.80	น้อย
15. มีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดจาก หน่วยงานต้นสังกัด	2.15	0.88	น้อย
รวม	2.14	0.71	น้อย

จากตาราง 10 แสดงว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.14$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การจัดทำเครื่องมือมีความเหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ในเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่จะวัด ($\bar{X} = 2.25$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผลการประเมินมีความเหมาะสม ถูกต้อง และน่าเชื่อถือตามแผนที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 2.05$) และมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 2.05$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
รายด้าน และรายข้อในด้านการประเมินคุณภาพ

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
ด้านการประเมินคุณภาพ			
1. การศึกษาเกณฑ์ระดับคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาของส่วนกลางหรือหน่วยงานต้นสังกัด	2.09	0.88	น้อย
2. การประชุมบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการประเมินคุณภาพภายใน สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด	2.03	0.85	น้อย
3. การสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้ มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการประเมินคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	1.99	0.89	น้อย
4. การประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และ หน่วยงานต้นสังกัดในการติดตามตรวจสอบผลการ ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	2.12	0.87	น้อย
5. การวางแผนและเตรียมความพร้อมในการประเมิน คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมิน คุณภาพภายใน	2.03	0.88	น้อย
6. การตรวจสอบเอกสาร หลักฐานและร่องรอยให้ เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	2.07	0.87	น้อย
7. ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพมาตรฐาน การศึกษาของการประเมินคุณภาพภายใน สถานศึกษา	1.92	0.93	น้อย

ตาราง 11 (ต่อ)

การดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปัญหา
8. การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีของสถานศึกษา รายงานต่อ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน	1.85	0.79	น้อย
9. การศึกษาเงื่อนไข เกณฑ์ระดับคุณภาพตาม รูปแบบและวิธีการสำนักงานรับรองมาตรฐาน การศึกษา	2.03	0.89	น้อย
10. การศึกษาข้อเสนอแนะในการรายงานการประเมิน สถานศึกษาในรอบแรกในประเด็นจุดพัฒนา เพื่อ นำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	2.07	0.89	น้อย
11. การประชุมบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมของ สถานศึกษาเพื่อขอรับการประเมิน	2.11	0.97	น้อย
12. การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรใน สถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอก	2.08	0.82	น้อย
13. การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กร ภายนอกเพื่อขอรับการประเมิน	2.03	0.86	น้อย
14. การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และ ผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก	1.99	0.87	น้อย
15. การเตรียมความพร้อมด้านเอกสาร หลักฐาน และ ร่องรอย ตามประเด็นการตรวจสอบขององค์กร ภายนอก	1.97	0.93	น้อย
รวม	2.02	0.75	น้อย

จากตาราง 11 แสดงว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการประเมินคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.02$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกรายข้ออยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานต้นสังกัดในการติดตามตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 2.12$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน ($\bar{X} = 1.85$)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ โดยการทดสอบค่าที (Independent Samples Group)

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์

สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้	ประสบการณ์ต่ำกว่า 20 ปี		ประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาคุณภาพ	4.06	0.55	3.98	0.55	0.71	0.95
2. การติดตามตรวจสอบ คุณภาพ	3.90	0.54	3.89	0.52	0.11	0.74
3.การประเมินคุณภาพ	4.17	0.51	4.10	0.58	0.68	0.64
รวม	4.04	0.50	3.99	0.51	0.54	0.91

จากตาราง 12 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์

ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐาน การศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่ง การเรียนรู้	ประสบการณ์ต่ำกว่า 20 ปี		ประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาคุณภาพ	2.10	0.65	2.18	0.74	-0.54	0.45
2. การติดตามตรวจสอบ คุณภาพ	2.05	0.59	2.17	0.75	-0.83	0.08
3.การประเมินคุณภาพ	1.87	0.52	2.07	0.80	-1.44*	0.03
รวม	2.01	0.53	2.14	0.73	-0.99*	0.05

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์
 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการ
 ประเมินคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาคุณภาพ และ
 การติดตามตรวจสอบคุณภาพไม่แตกต่างกัน

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ตาราง 14 ผลการแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินงาน มาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้	โรงเรียน ขนาดเล็ก		ระดับ ปฏิบัติ	โรงเรียน ขนาดกลาง		ระดับ ปฏิบัติ	โรงเรียน ขนาดใหญ่		ระดับ ปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.			$\bar{X}$		S.D.			$\bar{X}$	S.D.	
1. การพัฒนาคุณภาพ	4.03	0.60	มาก	4.02	0.55	มาก	3.98	0.53	มาก			
2. การติดตาม												
ตรวจสอบคุณภาพ	3.90	0.48	มาก	3.94	0.50	มาก	3.85	0.56	มาก			
3. การประเมิน												
คุณภาพ	4.13	0.55	มาก	4.20	0.52	มาก	4.04	0.60	มาก			
รวม	4.01	0.50	มาก	4.05	0.49	มาก	3.96	0.53	มาก			

จากตาราง 14 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยอันดับแรกไปอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประเมินคุณภาพ ด้านการพัฒนาคุณภาพ และด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ตามลำดับเช่นเดียวกัน

ตาราง 15 ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สภาพการดำเนินงาน มาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่ง การเรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. การพัฒนาคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.07	0.04	0.12	0.89
	ภายในกลุ่ม	147	44.42	0.30		
รวม		149	44.49			
2. การติดตามตรวจสอบ คุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.25	0.12	0.45	0.64
	ภายในกลุ่ม	147	40.46	0.28		
รวม		149	40.70			
3.การประเมินคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.76	0.38	1.20	0.30
	ภายในกลุ่ม	147	46.68	0.32		
รวม		149	47.44			

จากตาราง 15 แสดงว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามขนาด
 โรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน
 มาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 ผลการแสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐาน การศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ปัญหาการดำเนินงาน มาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้	โรงเรียน ขนาดเล็ก		ระดับ ปัญหา	โรงเรียน ขนาดกลาง		ระดับ ปัญหา	โรงเรียน ขนาดใหญ่		ระดับ ปัญหา			
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.				
1. การพัฒนาคุณภาพ	2.12	0.82	น้อย	2.10	0.74	น้อย	2.22	0.66	น้อย			
2. การติดตาม												
ตรวจสอบคุณภาพ	2.07	0.70	น้อย	2.08	0.75	น้อย	2.20	0.68	น้อย			
3. การประเมิน												
คุณภาพ	2.02	0.87	น้อย	1.95	0.76	น้อย	2.08	0.69	น้อย			
รวม	2.07	0.75	น้อย	2.04	0.72	น้อย	2.17	0.64	น้อย			

จากตาราง 16 แสดงว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน แห่งการเรียนรู้ ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา รายด้านในโรงเรียนทั้ง 3 ขนาด พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยอันดับ แรกไปอันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพ ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และด้านการ ประเมินคุณภาพ ตามลำดับเช่นเดียวกัน

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ปัญหาการดำเนินงาน มาตรฐานการศึกษา ด้าน การพัฒนาชุมชนแห่งการ เรียนรู้	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. การพัฒนาคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.48	0.24	0.46	0.63
	ภายในกลุ่ม	147	76.59	0.52		
รวม		149	77.07			
2. การติดตามตรวจสอบ คุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.63	0.31	0.62	0.54
	ภายในกลุ่ม	147	74.79	0.51		
รวม		149	75.42			
3.การประเมินคุณภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.55	0.28	0.49	0.61
	ภายในกลุ่ม	147	82.43	0.56		
รวม		149	82.98			

จากตาราง 17 แสดงว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชน
 แห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามขนาด
 โรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงาน
 มาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานในการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ โดยจำแนกตามประเภทโรงเรียน และขนาดโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ครูผู้สอนประสบการณ์ต่างกัน มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน

2. ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ครูผู้สอนประสบการณ์ต่างกัน มีระดับปัญหาแตกต่างกัน

3. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกัน

4. ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 43 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 150 คน ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 86 คน ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 41 คน และครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 23 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยการจำแนกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการปฏิบัติสภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) แต่ละข้อมี 2 ด้าน คือ สภาพการดำเนินงาน และปัญหาการดำเนินงาน ซึ่งทั้งฉบับมี 45 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่นในสภาพการดำเนินงานทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 ประกอบด้วยรายด้านดังนี้ สภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 สภาพการดำเนินงานด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 และสภาพการดำเนินงานด้านการประเมินคุณภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ในปัญหาการดำเนินงานทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 ประกอบด้วยรายด้านดังนี้ ปัญหาการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ปัญหาการดำเนินงานด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และปัญหาการดำเนินงานด้านการประเมินคุณภาพ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์ โดยใช้การทดสอบค่าที (Independent Samples Group)
4. เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

สรุปผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลโดยสรุป ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยอันดับแรกไปอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประเมินคุณภาพ ($\bar{X}=4.11$) ด้านการพัฒนาคุณภาพ ($\bar{X}=4.00$) และด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X}=3.89$) ตามลำดับ

ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.10$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยอันดับแรกไปอันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพ ($\bar{X}=2.16$) ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ($\bar{X}=2.14$) และด้านการประเมินตรวจสอบ ($\bar{X}=2.02$) ตามลำดับ

1.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมเป้าหมาย และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา

ส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยสุดท้าย คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการเก็บข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ

ส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การจัดทำเครื่องมือมีความเหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ในเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่จะวัด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ผลการประเมินมีความเหมาะสม ถูกต้อง และน่าเชื่อถือตามแผนที่กำหนดไว้ และมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.3 ด้านการประเมินคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การศึกษาเกณฑ์ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของส่วนกลางหรือหน่วยงานต้นสังกัด และการประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรภายนอก เพื่อขอรับการประเมิน

ส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานต้นสังกัดในการติดตามตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน

2. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ในส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา พบว่า

ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่าง

สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยอันดับแรกไปอันดับสุดท้าย คือ ด้านการประเมินคุณภาพ ด้านการพัฒนาคุณภาพ และด้านการติดตามตรวจสอบตามลำดับ ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะทุกโรงเรียนมุ่งเน้นที่การประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกมากกว่ากระบวนการที่จะดำเนินการให้มีระบบและความต่อเนื่องที่ส่งผลถึงการพัฒนาคุณภาพอย่างแท้จริง เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก และการรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นไปตามการกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อิทริงค์ ปานะถึก (2549: 102) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในเขตอำเภอเมือง สระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการควบคุมคุณภาพ และด้านการตรวจสอบคุณภาพมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพล ผืนศิริ (2551: ออนไลน์) ที่กล่าวว่า การดำเนินการจัดการศึกษาในปัจจุบันยังไม่เป็นระบบครบวงจร ทั้งในด้านการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ ด้านการประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา จึงยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ว่าผลผลิตทางการศึกษามีคุณภาพ และได้มาตรฐาน และสอดคล้องกับการศึกษาของ บุนโคม (Boonkoom. 2005: Abstract) ที่ได้เสนอว่า ควรเพิ่มวิธีการที่หลากหลายในการดำเนินการประกันคุณภาพ และใช้ระบบการประกันคุณภาพที่เหมาะสม และในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพที่ต้องตระหนักในการเพิ่มความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้อง มีการพัฒนาด้วยทรัพยากรที่มีอยู่อย่างต่อเนื่องในระบบพร้อมทั้งการระบุข้อผิดพลาดได้ ตามผลการศึกษาของบาร์เรท-สโบริน (Barrette-Sabourin. 2005: Abstract) และเพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพมีความเชื่อมั่นในอนาคตนั้น ตามการศึกษาของมารais (Marais. 2003: Abstract) ได้เสนอว่า ควรจะมีการพัฒนาการดำเนินงานที่ประกอบด้วยลักษณะรูปแบบและกระบวนการดำเนินการของสถาบันที่น่าเชื่อถือ มีโครงสร้างของคณะที่มงานการประเมินตรวจสอบ และวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกรายด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยอันดับแรกไปอันดับสุดท้าย คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพ ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ และด้านการประเมินตรวจสอบ ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขาดความตระหนัก และความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษา หรือการพัฒนาคุณภาพ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษายังไม่สำเร็จเท่าที่ควร (อกินันท์ บินมามะ. 2546: บทคัดย่อ) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญภา ฉลอง (2547: 109) พบว่า ปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับการศึกษาของ สัจด์ เกตุรัตน์ (2547: 117-118) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงดาว ทองผ่อง (2545: 107) พบว่า ปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ทุกด้านอยู่ในระดับน้อย อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานควบคุมคุณภาพหรือการพัฒนาคุณภาพ คือการตอบรับของท้องถิ่นสู่ความตื่นตัวในการตรวจสอบคุณภาพ ตามการศึกษาของ แซมโซโนวา (Samsonova. 2006: Abstract) โดยการสร้างความสัมพันธ์ภายนอกในการสนับสนุนการเรียนรู้ ด้วยการร่วมผลประโยชน์และความช่วยเหลือประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ในการศึกษาของไรอัน (Ryan. 2008: Abstract) ซึ่งการสื่อสารที่เหมาะสมจะเกิดประโยชน์ในกระบวนการตัดสินใจ และจะทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งในโรงเรียนการศึกษาของ ดีลันซี (Delancy. 2000: 2349-A) ฉะนั้น โรงเรียนต้องมีความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นที่ยอมรับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และสอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 2-16)

1.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวม และรายข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ของ อิทธิรงค์ ปานะถึก (2549: 102) พบว่า ด้านการควบคุมคุณภาพ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาของ นเรศ วรรณรัตน์ (2547: 78) พบว่า ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน และด้านการดำเนินการตามแผน อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายข้อ ซึ่งด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan) และด้านการดำเนินการตามแผน (Do) เป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตาม

หลักการบริหาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วยกระบวนการควบคุมคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วยการทำงานร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติ (Do) และเมื่อพิจารณาข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549: 4) ได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุถึงมาตรฐานที่กำหนดนั้น ต้องมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ทุกกิจกรรม/โครงการ/งานมีเป้าหมายเดียวกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญภา จลอง (2547: 108) พบว่า สภาพการดำเนินงานด้านการเตรียมความพร้อมและการวางแผน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญภา จลอง (2547: 115) ที่พบว่า การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์จุดอ่อน และจุดแข็งของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ทั้งนี้ต้องมีการดำเนินการให้เป็นไปตาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 2-16) นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2550-2551 ที่ว่าด้วยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับนำไปสู่การขับเคลื่อนนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ต้องมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อการพัฒนาโรงเรียน และความสำเร็จของนักเรียน โดยร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการเข้าถึงเป้าหมาย ตามการศึกษาของ เมเยอร์ (Meyers. 2008: Abstract) จะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีทิศทางและมีระบบอย่างต่อเนื่อง

ส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการพัฒนาคุณภาพ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะการขาดบุคลากรที่มีความรู้ และประสบการณ์ หรือการทำงานนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการศึกษาของ เกียรติศักดิ์ คฤหบดี (2548: 70-71) พบว่า การดำเนินการมาตรฐานการศึกษาตามโครงการประกันคุณภาพภายใน ยังมีปัญหาและอุปสรรคบางประการที่โรงเรียน คือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านการวิเคราะห์ แต่ทั้งนี้การดำเนินการดังกล่าวที่จะช่วยให้สถานศึกษามีความเข้าใจ สามารถวางแผน และทำงานได้ง่ายขึ้น เพราะหากสามารถกำหนดเป้าหมายหลักที่เป็นความต้องการร่วมกันของฝ่ายต่างๆ ได้แล้ว ก็จะสามารถนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามเป้าหมายนั้น ไปใช้ในการรายงานหรือตอบสนองความต้องการของหน่วยงานหรือฝ่ายต่างๆ ได้พร้อมกัน ทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร มาตรฐานของต้นสังกัด ความต้องการของชุมชน และพร้อมที่จะรับการประเมินภายนอกได้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 21) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติ

การประจำปี ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญภา จลอง (2547: 117) พบว่า ปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการเตรียมความพร้อมและการวางแผน และด้านการปฏิบัติตามแผนโดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่มีกิจกรรม/โครงการ/งาน โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนางานอย่างเป็นระบบ และมีกลไกในการปฏิบัติงานตามแผน และการติดตามกำกับกับการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นการพัฒนาคุณภาพตามกระบวนการดำเนินงานที่ได้กำหนดไว้ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 5)

1.2 ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นเรศ รณรงค์ฤทธิ์ (2547: 79) พบว่า ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง อยู่ในระดับมากทั้งรายด้านและรายข้อ ซึ่งเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Action) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 5) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาต้องตั้งคณะทำงานขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การดำเนินงาน/โครงการ ตลอดปีการศึกษาทั้งด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ จัดทำเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศสำหรับประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการเก็บข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับการศึกษาของ ดวงดาว ทองผ่อง (2545: 107) พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติน้อย คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเก็บข้อมูลจากหลายๆ แหล่งเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ แต่ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 37) ได้กล่าวไว้ว่า การเก็บข้อมูลควรเก็บจากหลายๆ แหล่ง เพื่อเป็นการตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล และทำให้ได้สารสนเทศในมุมมองต่างๆ

ส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญภา จลอง (2547: 117) พบว่า ปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 44) ได้กล่าวว่า เมื่อสถานศึกษาได้ดำเนินการประเมินตามแผนที่กำหนดไว้แล้ว ก็จะต้องมีการตรวจสอบกระบวนการและผลการประเมินว่า มีความเหมาะสม ถูกต้องและน่าเชื่อถือ เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย

อันดับแรก คือ การจัดทำเครื่องมือมีความเหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ในเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่จะวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเครื่องมือวัดเรื่องเดียวกันมีหลายคนทำ ทำให้เครื่องมือที่ใช้กันวัดไปคนละทิศคนละทางหรือสถานศึกษาคิดว่าต้องมีการจัดทำเครื่องมือใหม่ แต่เครื่องมือนั้นสามารถนำมาจัดทำร่วมกันได้ หรือนำเครื่องมือที่ได้ทำขึ้นแล้วมาปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 33) ก็จะทำให้ไม่เป็นปัญหา และข้อที่ค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ ผลการประเมินมีความเหมาะสม ถูกต้อง และน่าเชื่อถือตามแผนที่กำหนดไว้ และมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามการดำเนินการติดตามตรวจสอบคุณภาพ ต้องมีการรวบรวมข้อมูล นำไปจัดทำเป็นระบบข้อมูลสารสนเทศที่นำปรับปรุงและพัฒนาได้ทันทั่วทั้ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. 2549: 5) และสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญญา ฉลอง (2547: 108) พบว่า การจัดเตรียมข้อมูลสารสนเทศเอกสารหลักฐานที่จำเป็นสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ และมีการพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาสู่การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นไปเพื่อรองรับการประเมินผลการจัดการศึกษาในการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 ให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก โดยหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

1.3 ด้านการประเมินคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นเรศ รณรงค์ฤทธิ์ (2547: 79) พบว่า ด้านการตรวจสอบประเมินผล และด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง อยู่ในระดับมากทั้งรายด้านและรายข้อ ซึ่งเป็นไปตามความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหาร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 10) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การตรวจสอบคุณภาพกับหลักการบริหารที่เป็นระบบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Action) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) เกี่ยวกับหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ หลักการมีส่วนร่วม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษา และสอดคล้องกับการศึกษาของ ดีลันซี (Delancy. 2000: 2349-A) พบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ จะทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งในโรงเรียน และการศึกษาของไรอัน (Ryan. 2008: Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ภายนอกกับการสนับสนุนการเรียนรู้ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ ด้วยการให้ความช่วยเหลือและร่วมผลประโยชน์ ทั้งในการสร้างโอกาสการเรียนรู้ การสร้างคณะและบุคลากร การ

ทรัพยากร การจัดสรรงบประมาณ จะทำให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546: 53) ได้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จ ในหัวข้อยุทธศาสตร์การทำงานเป็นทีม การประกันคุณภาพภายในเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และมีความเชื่อมโยงระหว่างภารกิจต่าง ๆ ของ สถานศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่ต้องการ และข้อที่ค่าเฉลี่ยอันดับ สดท้าย คือ การศึกษาเกณฑ์ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของส่วนกลางหรือหน่วยงานต้น สังกัด และสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญภา ฉลอง (2547: 124) พบว่า ครูขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของการประเมินผลตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เนื่องด้วยการประเมินคุณภาพที่จะได้ รับรองมาตรฐานจะต้องมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และ อีกหนึ่งข้อ คือ การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรภายนอกเพื่อขอรับการประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในโรงเรียนเกิดความวิตกกังวลในการรับประเมินจากองค์กรภายนอก เพราะไม่มั่นใจในความถูกต้องของการดำเนินงานตามความต้องการของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อภินันท์ บินมามะ (2546: บทคัดย่อ)

ส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ในด้านการประเมินคุณภาพ โดยรวม และรายข้ออยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญภา ฉลอง (2547: 118) พบว่า ปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการตรวจสอบและประเมินผล และด้าน การพัฒนาปรับปรุง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2549: 5-6) ได้กำหนดไว้ว่า การประเมินคุณภาพ เป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผล การจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของ สถานศึกษาในการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อรับรองการจัด การศึกษาได้ตามมาตรฐานและเป็นการกำหนดทิศทางพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป ซึ่งถือได้ว่าการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีเป็นแนวทางสำคัญในการประเมิน คุณภาพ เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การประสานงานกับทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้อง และหน่วยงานต้นสังกัดในการติดตามตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาของ เกียรติศักดิ์ คฤหบดี (2548: 69) พบว่า ปัญหาการดำเนินงาน คือ โรงเรียนไม่ได้ เผยแพร่ผลการประเมินแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ที่เกี่ยวข้อง แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการดำเนินการ ของผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการประชุมเป็นระยะๆ เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการประเมินคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 44) และข้อที่ค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน ซึ่งทั้งนี้ในการดำเนินการตาม มาตรฐานการศึกษา เพื่อนำไปสู่การประกันคุณภาพนั้น ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2546: 50-55) ได้มีการกำหนดบทบาทให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในบทบาทที่พึงประสงค์ ที่ ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ต้องมีการทำงานที่มีการวางแผนและเป้าหมายที่ชัดเจนในการจัดทำ

แผนการพัฒนาคณาภพสถานศึกษา และผู้บริหารมีบทบาทในการให้คำแนะนำ ปรีกษา ส่งเสริมสนับสนุนเป็นแกนนำในการจัดทำแผนที่นำมาใช้ในการพัฒนาคณาภพสถานศึกษาได้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ โกลด์ (Gold. 2000: 295-A) ได้ศึกษาการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพบว่า การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนต้องปรับปรุงถึงความต้องการความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน และสอดคล้องกับกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2551 ที่ว่าด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชนและท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา ที่ทุกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา พัฒนาความร่วมมือขององค์กรบุคคลให้สามารถกำกับ สนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาคณาภพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 2-16)

2. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนากระบวนประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน คือจะต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนส่งเสริมสนับสนุน และร่วมคิดร่วมทำ รวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ต้องได้รับการเตรียมความพร้อมให้มองเห็นคุณค่า และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการอย่างต่อเนื่องร่วมกับทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 12) แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญภา จลอง (2547: 110) พบว่า สภาพการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามประสบการณ์ครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ในส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประเมินคุณภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขาดบุคลากรที่มีทักษะที่จะมาเป็นคณะทำงาน (เกียรติศักดิ์ ทันจันทร์. 2548 :บทคัดย่อ) เนื่องด้วยประสบการณ์มากจะมีความรอบรู้ในงานมากช่วยให้เข้าใจปัญหา และสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ ประทุมทิพย์ ศรีเมือง (2546: บทคัดย่อ) พบว่า สภาพการดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของ เมเยอร์ (Meyers. 2008: Abstract) ประการหนึ่งที่จะให้โรงเรียนประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้มีอาชีพ คือ ประสบการณ์ในการทำงาน

สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งทั้งนี้หน่วยงานต่างๆ ได้มีความเข้าใจและตื่นตัวที่จะดำเนินการมากขึ้น หน่วยงานในส่วนกลาง หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่กำกับดูแลในพื้นที่หลายแห่งได้ดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยได้มีการประชุมปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจค่อนข้างมาก ทั้งที่จัดโดยหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยปฏิบัติภายในแต่ละสถานศึกษา และการประชุมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาต่างๆ แต่ละกลุ่ม แต่ละจังหวัด และแต่ละเขตการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรให้สามารถดำเนินการเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพได้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 4-5) แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ นเรศ รณรงค์ฤทธิ์ (2547: 81) พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนที่อยู่ในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุพัฒน์ พรหมวัง (2542: 156) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร จำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และพบปัญหาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ตามหลักการความสัมพันธ์แนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้น และนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2. สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินคุณภาพ ซึ่งเป็นการดำเนินงานเพื่อมุ่งหวังการผ่านการประเมินคุณภาพสถานศึกษาจากภายในและภายนอก แต่ควรมีการส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และนำไปสู่การประเมินคุณภาพ ที่จะทำให้การดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การพัฒนาคุณภาพ ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับคณะทำงานในสถานศึกษามากที่สุด ที่ควรจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจอย่างชัดเจนในการนำไปสู่การวางแผนการดำเนินงานให้มีการปฏิบัติตามการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด หรือตามแผนที่วางไว้ ให้ได้มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

4. ด้านการพัฒนาคุณภาพ สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี และปัญหาในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ คือ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งในการจัดทำแผนต่างๆ เป็นการวางแผนและกำหนดเป้าหมายหรือทิศทางในการดำเนินงานของสถานศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นที่สถานศึกษาต้องพึงปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการบริหารสถานศึกษา แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงแนวทางปฏิบัติในการจัดทำแผนในระดับต่างๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาได้จริง โดยการนำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ท้องถิ่นมาใช้ในการกำหนดแผนดังกล่าวให้เป็นแผนที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามสภาพจริงของสถานศึกษานั้น และเข้าถึงปัญหาและแนวทางพัฒนาได้จริง

5. ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งในการติดตามตรวจสอบนั้นควรนำผลมาจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศให้ง่ายและสะดวกต่อการประเมิน เพื่อเป็นหลักฐานแสดงการดำเนินงานที่ผ่านมา และเป็นแนวทางในการนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงผลงานต่อไป

6. ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพ พบว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ คือ การจัดทำเครื่องมือมีความเหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ในเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่จะวัด ซึ่งในการตรวจสอบนั้น สิ่งสำคัญก็

ย่อมเป็นเครื่องมือที่จะนำมาวัดผลมีความเหมาะสมและใช้วัดได้จริง แต่ทั้งนี้ เครื่องมือในการวัดมีหลากหลายรูปแบบ ทำให้ผู้ใช้เกิดความสับสน ดังนั้น ควรมีการศึกษาและวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการใช้เครื่องมือที่สามารถวัดได้จริง ครอบคลุมสิ่งจะวัด และมีความเหมาะสม ซึ่งในบางครั้งอาจสามารถนำเครื่องมือที่มีอยู่หลากหลายนั้นมาปรับปรุงใช้ได้เหมาะสม โดยไม่ต้องคิดสร้างใหม่

7. ด้านการประเมินคุณภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรก คือ ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดแนวทางการปฏิบัติที่หลากหลาย สามารถที่จะเลือกแนวทางที่เหมาะสมมาปฏิบัติได้ และเกิดปัญหาในการดำเนินงานน้อยที่สุด ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมให้ทุกคนให้ส่วนร่วมการทำงานเป็นทีม และปฏิบัติงานร่วมกันอย่างกัลยาณมิตร ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในความคิด และประสบการณ์ เพื่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพที่มีความเต็มใจในการทำงานร่วมกัน

8. ด้านการประเมินคุณภาพ พบว่า ปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีปัญหามากกว่าข้ออื่นๆ คือ การประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานต้นสังกัดในการติดตามตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายใน ควรเริ่มจากการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาก่อน และทำความเข้าใจร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การประสานภายนอกองค์กร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ในกับกลุ่มประชากรอื่นๆ เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
3. ควรศึกษาแนวทางการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ส่งผลต่อการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
4. ควรศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษากับตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อายุ ระดับชั้นที่สอน วุฒิการศึกษา

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2542). การประกันคุณภาพของสถานศึกษา เอกสารการประกันคุณภาพ
การศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- . (2548, 15 พฤศจิกายน). เรื่อง ให้ใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐาน
การศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เกียรติศักดิ์ คฤหบดี. (2548). การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- เกียรติศักดิ์ ทนจันทร์. (2543). การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร.
ถ่ายเอกสาร.
- จตุพล ยงสร. (2547). การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของบุคลากรโรงเรียน
นายเรืออากาศ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (อุดมศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรัญ ติงาม. (2546). การศึกษาความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- จารุณี อินทร์สี. (2551). *Quality in General*. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2551, จาก
<http://www.medicine.cmu.ac.th/secret/meded/mede3/chapter1.pdf>.
- จรัส นองมาก. (2544). ปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชันพรีนติ้ง.
- ชวลิต ศรีพวงผกาพันธุ์. (2543). ระดับปัญหาการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพทาง
การศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม. รายงาน
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- ดวงดาว ทองผ่อง. (2545). *สภาพและปัญหาการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เตือนใจ สิงห์คำ. (2546). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2541). *การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนาศ แสงศักดิ์. (2547, มกราคม-มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนตามแนวปฏิรูปการศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษามศว.* 3(7): 12-18.
- ธวัชชัย ทิววรรณวงศ์. (2539). *รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา : มุมมองของผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ: กองบริการการศึกษาสำนักงานอธิการบดี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- นเรศ รัตนรงค์ฤทธิ์. (2547). *ผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ประดิษฐ์ ศิริเดช. (2541, กรกฎาคม). การประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน. *ครูเชียงราย*. 35(193): 34-36.
- ประทุมทิพย์ ศรีเมือง. (2546). *การศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปัญญา ปรารค์ทอง. (2545). *สภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พินิจ รัตนสุขจิตต์. (2544). *การศึกษาศักยภาพในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอเขตการศึกษา 12*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- เพ็ญญา ฉลอง. (2547). สภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
ถ่ายเอกสาร.
- ไพบุลย์ เปานิธิ. (2543). การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา โปรแกรมวิชาเทคโนโลยี
การศึกษา สถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ราชันวรรณ ผลเจริญผล. (2551, 17 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย อีสริย์ เนียมเกาะเพชร, ที่
โรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) นครปฐม.
- ราชบัณฑิตยสถานศึกษา. (2530). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ:
อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). ภูมิวิธีการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- (2544). ประกันคุณภาพทุกคนทำได้ไม่ยาก. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ลลิตา จันท์แจ้ง. (2543). การพัฒนาตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
ตามแนวทบทวนมหาวิทยาลัย. ม.ป.พ.
- วารินทร์ สิ้นสูงสุด. (2541). การประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการ
บรรยาย-การฝึกอบรม. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย ตริเล็ก. (2542). ความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบ
บริหาร ISO 9000 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. “ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้,” ข่าวสารวิจัย
การศึกษา. 18(3). 8-11 กุมภาพันธ์-มีนาคม 2538.
- วิไล คชศิลา. (2551, 24 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์โดย อีสริย์ เนียมเกาะเพชร, ที่ สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. นครปฐม.
- สงบ ลักษณะ. (2541). แนวคิดเรื่องการใช้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา. การปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- (2545, มกราคม). แนวคิดบางประการเรื่องการประเมินคุณภาพสถานศึกษา. ม.ป.พ.
- สัจด์ เกตุรัตน์. (2548). การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับการประเมินคุณภาพ
ภายนอกของสถานศึกษาในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.

- สมกุล ถาวรกิจ. (2543). *รูปแบบการประกันคุณภาพของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ*.
 ปริญญาโท กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพัฒน์ พรหมวัง. (2542). *การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร*.
 รายงานการศึกษา. มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
 ถ่ายเอกสาร.
- สุรพล ฝันศิริ. (2551). *ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ วันที่ 23
 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://www.geocities.com/qamtc/pon.htm>.
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2543). *การประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนสังกัด
 กรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. (2551ก). *การศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอก
 สถานศึกษารอบสอง ระดับการศึกษาปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1*. นครปฐม: สำนักงานฯ. เอกสาร นป.ที่ 19/2551.
- (2551ข). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 นครปฐม เขต 1*. นครปฐม: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- (2550). *แนวปฏิบัติการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- (2551). *นโยบายสพฐ.ทุกย่างก้าวสู่เป้าหมาย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
 การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542 ก). *แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัด
 การศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- (2543). *บทสรุปรายงานการวิจัย การวิจัยและพัฒนาระบบการประเมินผลภายใน
 ของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: วี พี ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- (2544). *การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- (2546). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมิน
 ภายนอก*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : บริษัท พิมพ์ดี จำกัด.
- (2551). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ. 2545*.
 พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 พ.ศ.2540-2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- (2541). เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ทั่วประเทศ ปีงบประมาณ 2541. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2543ก). การประกันคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- (2543ข). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เล่ม 7 การนิเทศ เพื่อส่งเสริมระบบประกันคุณภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: เจ.เอ็น.ที.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดฯ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2544). สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://www.onesqa.or.th/>.
- อภิรักษ์ บินมามะ. (2546). การดำเนินงานการประกันคุณภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนราธิวาส เพื่อพร้อมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก. ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). สงขลา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=7790>
- อิทธิรงค์ ปานะถึก. (2549). ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเขตอำเภอเมืองสระบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุทัย ดุลยเกษม. (2544). ศึกษาเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: อัดสำเนา
- อรุณ จันทวานิช; และไพบูลย์ แจ่มพงษ์. (2542, กันยายน). การศึกษา : แนวทางการพัฒนาคุณภาพ. วารสารวิชาการ. 2(9): 2-10.
- Appell. Denise L. (2007). *Leadership and learning communities in Regional Learning Center Afterschool Programs*. University of La Verne.
- Barrette-Sabbourin, Nicole. (2005). *Design, development and evaluation of a course development quality assurance system for the ICAO TRAINAIR programme*. Concordia University. Retrieved November 18, 2008, from <http://proquest.umi.com>.

- Bookoum, Chaweewan. (2005). *A study of quality assurance in Rajabhat Institutes in Thailand*. The University of York. Retrieved November 18, 2008, from <http://proquest.umi.com>.
- Cronbach, Lee J. (1970). *Essential of Psychological. Testing*, 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Delancy, R. (2000, January). Parent Participation in District-Level Curriculum Decision-Making A Year in The Life of a School District. *Proquest Digital Dissertations*. 60(7): 2349-A.
- Edward, Richards; & Usher, Robin. (2001, August). Lifelong Learning : A Postmodern Condition of Education. *Adult Education Quarterly*. 51(4): 273-287.
- Fuinlong, Chatchapas. (2000). *The use of quality assurance models in Thai colleges and university*. University of Pittsburgh. Retrieved November 18, 2008, from <http://proquest.umi.com>.
- Gold, S.E. (2000, January). *Community Organizing at a Neighborhood High School : Promises and Dilemmas in Building Parent-Educator Partnership and Collaborations*. Proquest Digital Dissertations. 60(7): 259 A.
- Good, Carter Victor. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: Wiley and Sons, Inc.
- Hager, Paull. (1997). *Quality Assurance in VET. Review of Research*. Leabrook.
- Haworth, Jennifer G.; & Clifton, Conrad. (1997). *Emblems of Quality in Higher Education: Developing and Sustaining High-Quality Programs*. Chicago: Allyn & Bacon A.Viacom Co.
- Lisa H. Meyers. (2008, March). *An Examination of Leadership Behaviors of Luther High School Principals That Impact Implementation of Professional Learning Communities*. Central Michigan University.
- Marais, Marinda. (2003). *Quality control withing internal auditing functions and its application*. University of South Africa. Retrieved November 18, 2008, from <http://proquest.umi.com>.
- Martin J. Blank. (2006). Crossing Borders To Increase Student Learning. *School Administrator*. 63(11).
- Ryan. Bruce D. (2008). *How external relationships support learning in a learning-centered community college*. Capella University.

Samsonova, Anna. (2006). *Local responses to international pressure: A process of institutionalization of audit quality in Russia*. Abo Akademi (Finland). Retrieved November 18, 2008, from <http://proquest.umi.com>.

Virginia L. Keil. (2003). Talk That Matters. *Principal Leadership*. 4(4): 38-42.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

สภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
2. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
3. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 คำตอบของท่านทุกข้อ มีความสำคัญยิ่งต่อความสมบูรณ์ของการวิจัย และไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการดำเนินงานต่อไป
ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวอิสริย์ เนียมเกาะเพชร

นิสิตปริญญาโท (ภาคพิเศษ) การบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ซึ่งตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. ประสบการณ์ในการทำงาน

- ☐ ประสบการณ์ ต่ำกว่า 10 ปี
- ☐ ประสบการณ์ 10-20 ปี
- ☐ ประสบการณ์ 21 ปีขึ้นไป

2. ขนาดโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่เป็นโรงเรียนขนาดใด

- ☐ ขนาดเล็ก ต่ำกว่า 120 คน
- ☐ ขนาดกลาง 121-300 คน
- ☐ ขนาดใหญ่ 301 คนขึ้นไป

ข้อ	รายการ/กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ					ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
26	มีการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขจากผลการประเมิน โดยมีการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย										
27	การทบทวนการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย										
28	มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา										
29	การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานที่กำหนดจากหน่วยงานต้นสังกัด										
30	มีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดจากหน่วยงานต้นสังกัด										
31	การประเมินคุณภาพด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ การศึกษาเกณฑ์ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของส่วนกลางหรือหน่วยงานต้นสังกัด										
32	การประชุมบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด										
33	การสร้าง ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา										
34	การประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานต้นสังกัดในการติดตามตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา										
35	การวางแผนและเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา										
36	การตรวจสอบเอกสาร หลักฐานและร่องรอยให้เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา										
37	ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา										

ข้อ	รายการ/กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ					ระดับปัญหา				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
38	การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา รายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานต้นสังกัด และสาธารณชน										
39	การศึกษาเงื่อนไข เกณฑ์ระดับคุณภาพตามรูปแบบและวิธีการสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา										
40	การศึกษาข้อเสนอแนะที่ในการรายงานการประเมินสถานศึกษาในรอบแรกในประเด็นจุดพัฒนา เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา										
41	การประชุมบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อขอรับการประเมิน										
42	การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมิน และรับรองคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอก										
43	การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและองค์กรภายนอกเพื่อขอรับการประเมิน										
44	การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก										
45	การเตรียมความพร้อมด้านเอกสาร หลักฐาน และร่องรอย ตามประเด็นการตรวจสอบขององค์กรภายนอก										

ขอขอบคุณ

นางสาวอิสริย์ เนียมเกาะเพชร

นิสิตปริญญาโท (ภาคพิเศษ) การบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ข้อ	รายการ/กิจกรรม	เกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	การพัฒนาคุณภาพด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานให้สอดคล้องกับมาตรฐานของต้นสังกัดและความต้องการของชุมชนตามบริบทของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลส่วนรวม ส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเป็นไปตามความจำเป็นเร่งด่วน หรือความต้องการของท้องถิ่นและสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	การจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมายเป็นไปตามกระบวนการตัดสินใจร่วมกันของคณะทำงาน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	การกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือวิธีการปฏิบัติมีตัวชี้วัดความสำเร็จที่ชัดเจนสามารถดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายที่ต้องการได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	การกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินงานของโครงการตามแผน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ/กิจกรรม	เกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
8	การกำหนดงบประมาณมีความพอเพียงและใช้จ่ายได้อย่างคุ้มค่ากับการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	การกำหนดผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบเหมาะสมกับการดำเนินการแต่ละกิจกรรม/โครงการ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	การจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ครอบคลุมเป้าหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11	การจัดทำข้อมูลสารสนเทศมีความต่อเนื่องและเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานร่วมกันพัฒนางานอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกทรัพยากรให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	การกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดให้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	การนิเทศให้ความรู้ที่บุคลากรสามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	การติดตามตรวจสอบคุณภาพ ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงานของสถานศึกษา	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้

ข้อ	รายการ/กิจกรรม	เกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
17	มีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้ในการพัฒนางานได้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	การกำหนดกรอบการประเมินเชื่อมโยงกับเป้าหมายคุณภาพหรือมาตรฐานการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	การจัดทำเครื่องมือมีความเหมาะสมกับลักษณะของตัวบ่งชี้ในเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษาที่จะวัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	มีการเก็บข้อมูลจากหลายๆแหล่ง เพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	มีการรอบการวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดเกณฑ์การตัดสินที่เหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	ผลการประเมินมีความเหมาะสมถูกต้อง และน่าเชื่อถือตามแผนที่กำหนดไว้	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	การนำเสนอผลการประเมินต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานของตนเอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	การนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26	มีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขจากผลการประเมิน โดยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
27	การทบทวนการดำเนินงานตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ/กิจกรรม	เกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
28	มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศสำหรับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29	การส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานที่กำหนดจากหน่วยงานต้นสังกัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30	มีการติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดจากหน่วยงานต้นสังกัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
31	การประเมินคุณภาพ ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ การศึกษาเกณฑ์ระดับคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของส่วนกลางหรือหน่วยงานต้นสังกัด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
32	การประชุมบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33	การสร้าง ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
34	การประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานต้นสังกัดในการติดตามตรวจสอบผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ/กิจกรรม	เกณฑ์การพิจารณาของ ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปล ความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
35	การวางแผนและเตรียมความพร้อมในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
36	การตรวจสอบเอกสาร หลักฐานและร่องรอยให้เป็นไปตามเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
37	ทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
38	การจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษารายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
39	การศึกษาเงื่อนไข เกณฑ์ระดับคุณภาพตามรูปแบบและวิธีการสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
40	การศึกษาข้อเสนอแนะที่ใช้ในการรายงานการประเมินสถานศึกษาในรอบแรกในประเด็นจุดพัฒนา เพื่อนำข้อมูลมาวางแผนพัฒนาจัดการศึกษาเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
41	การประชุมบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อขอรับการประเมิน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อ	รายการ/กิจกรรม	เกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	แปลความหมาย
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
42	การสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
43	การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัด และองค์กรภายนอกเพื่อขอรับการประเมิน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
44	การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรในสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อรับการประเมินจากองค์กรภายนอก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
45	การเตรียมความพร้อมด้านเอกสารหลักฐาน และร่องรอย ตามประเด็นการตรวจสอบขององค์กรภายนอก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อเสนอแนะ

- ข้อ 16 มีการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงานของสถานศึกษา เปลี่ยนเป็น คณะติดตามตรวจสอบคุณภาพ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์
อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.บัญญัติ จันทร์ดา
ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 23 จังหวัดพิษณุโลก
3. นางสุนทรี เล้าอรุณ
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) จังหวัดนครปฐม
4. นายสมศักดิ์ วงษ์จำปา
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
5. นางสาววิไล คชศิลา
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อกุล	นางสาวอิสริย์ เนียมเกาะเพชร
วันเดือนปีเกิด	19 กรกฎาคม 2522
สถานที่เกิด	ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	80 หมู่ 2 ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) ตำบลสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2534	สำเร็จการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนบ้านหนองขาม
พ.ศ. 2540	สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา
พ.ศ. 2544	สำเร็จการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) จาก สถาบันราชภัฏนครปฐม
พ.ศ. 2546	สำเร็จการศึกษา ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู จาก สถาบันราชภัฏนครปฐม
พ.ศ. 2552	สำเร็จการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร